

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 55 grošev.

Leto VI.

CELOVEC, 3. februarja 1950

Številka 5

Sporazum o vojaški pomoči podpisan

Osem severnoatlantskih držav je podpisalo z Združenimi državami sporazum o vojaški pomoči

Osem držav podpisnic Severnoatlantske pogodbe je podpisalo z Združenimi državami sporazum, na podlagi katerega bodo prejemale vojaško pomoč v višini 1 milijarde dolarjev. Sporazum so podpisali 27. januarja. Za Združene države jih je podpisal zunanji minister, za države sprejemnice pa diplomatski odposlanci. Zunanji minister Acheson je pozdravil podpis dvostranskih sporazumov kot „važen stvarni korak“ za pospeševanje načel Severnoatlantske pogodbe o samopomoči in medsebojni pomoči. Dejal je: „Prebivalci severnoatlantske skupnosti cenijo mir in svobodo nad vse in so odločeni ukreniti vse, kar bi bilo potrebno, da jo obranijo. Svobodni narodi morajo biti močni, da ostanejo svobodni in načrt o vzajemni obrambni pomoči bo prispeval k razmahu moči in varnosti vseh teh narodov.

Ker je predsednik Truman istočasno odobril izpolnjeni obrambni načrt za Severnoatlantsko obrambno področje in

Posojilo mednarodne banke za obnovo in razvoj Jugoslavije

Mednarodna banka za obnovo in razvoj je sporočila, da je postal dogovor o posojilu Jugoslaviji, ki so ga podpisali v oktobru lanskega leta, izvršljiv.

Jugoslavija je sklenila plačilne sporazume z Veliko Britanijo, Nizozemsko, Francijo in Italijo, kar je Mednarodna banka za obnovo in razvoj določila kot pogoj za izplačevanje posojila. Po teh plačilnih sporazumih so se omenjene države, ki uvažajo les iz Jugoslavije, sporazumele, da bodo plačevale dolarске protivrednosti za primeren del lesa, ki ga nameravajo uvoziti iz Jugoslavije, neposredno Mednarodni banki za obnovo in razvoj. Na ta način bo zagotovljeno, da bo odplačilo v višini 2.700.000 dolarjev sledilo v določenih dveh letih.

Atomska konferenca v Harwellu

Od 9. do 12. februarja bo v Harwellu, britanskem središču za atomska raziskovanja, konferenca predstavnikov Združenih držav, Velike Britanije in Kanade, ki naj zagotovi enako izvajanje varnostnih predpisov med tremi zahodnimi „atomskimi“ silami. Ti predpisi določajo, katere podatke o atomski energiji lahko objavijo in kateri morajo iz varnostnih razlogov ostati tajni.

Vohunstvo cvele pri Kominformu

V najnovešem vohunskem procesu v Skoplju, ki se je pravkar končal, je bilo obsojenih osem obtožencev: trije med njimi Bolgari, trije Jugoslovani, dva Grka. Med razpravo je prišlo na dan, da so nameravali Kominformisti poslati letošnjo pomlad oborožene tolpe v Jugoslavijo, da končno poizkusijo strmoglaviti Titov režim. Po izjavi nekega bolgarskega obtoženca so v Sofiji imeli v načrtu poslati te tolpe iz Rumunije, Albanije in Bolgarije. Obtoženi, čigar naloga je bila, da je hodil v Jugoslavijo po informacije za bolgarske varnostne oblasti, je povedal pred sodiščem, da so ga v Sofiji predvsem izpraševali, če ima jugoslovanska vojska „angleško opremo in orožje“ in če je v Jugoslaviji kaj angleških čet. Dva bolgarska obtoženca sta bila obsojena na smrt z ustrelitvijo.

s tem izpolnil pogoj, ki ga je ameriški kongres vnesel v zakon, so fondi sedaj izplačljivi in bodo lahko pošiljali ameriško orožje in opremo državam, ki so zaprosile za vojaško pomoč. Te so: Velika Britanija, Francija, Belgija, Norveška, Luksemburg, Nizozemska, Danska in Italija.

Po mnenju predstavnikov obrambnega ministrstva bo utegnito preteči še mesec dni, predno bo prva pošiljka odšla iz Združenih držav. Višina pomoči, ki jo bo prejela vsaka posamezna država, ni bila določena v sporazumu. Sporazumi z Dansko, Italijo, Veliko Britanijo in Francijo so stopili v veljavo s podpisom.

Sporazumi z Norveško, Belgijo, Luksemburgom in Nizozemsko pa bodo stopili v veljavo po ratifikaciji.

Vsak dvostranski sporazum lahko preneha eno leto po tem, ko je ena ali druga od pogodbenih držav obvestila druge o svoji nameri, da odpove sporazum. Pogodbene države ponovno poudarjajo, da želijo pospeševati mednarodni mir in varnost s pomočjo Združenih narodov.

Komunistične stranke v zapadnoevropskih državah so pričele vzpodbujati delavce v zapadnih državah da sabotirajo ameriško pomoč zapadnoevropskim državam s stavkami.

Posarsko vprašanje

Če gledate nekatere naslove novic v listih, boste takoj prišli do zaključka, da so isti, kot so bili pred obema vojnama. V tem trenutku največ pišejo o Posarju. Očividno so razgovori o prijateljskem sodelovanju med Francijo in zahodno Nemčijo, ki sta jih imela francoski zunanji minister Robert Schuman in zahodnonemški kancler Adenauer, zadeli na trdo grčo glede bodočnosti Posarja.

Posarje je pokrajina ob francosko-nemški meji z velikimi premogovniki in jeklarnami, in je bilo po prvi svetovni vojni postavljeno pod zaupno upravo Društva narodov. Po številnih notranjih sporazumih so se prebivalci Posarja leta 1934 z glasovanjem odločili za Nemčijo ter so tudi z njo stopili skupno v vojno 1939. Po drugi svetovni vojni so to področje zopet ločili od Nemčije in čeprav je dobilo neodvisnost, je tako gospodarsko kot v zunanjepolitičnih in obrambnih zadevah povezano s Francijo. Položaj Posarja se mora raz-

jasniti, ko bo formalno sklenjena mirovna pogodba z Nemčijo. Medtem pa je Nemčija obtožila Francoze — in to je tudi kancler Adenauer povedal Schumanu, da so prehitri z gospodarsko integracijo Posarja. Podrobnosti tega prepira še zdaleka niso niti polovico tako važne, kot je dejstvo, da so spet prišla na dan stara nacionalistična nasprotstva med Nemčijo in Francijo. Posarje je le eno poglavje v večjem vprašanju bodočnosti vsega premogovnega in železarskega kompleksa v zahodni Evropi. Mi smo za internacionalizacijo tega področja in zdi se, da sta tudi Adenauer in Schuman idejna zagovornika tega koraka. Oba sta doma iz Porenja, oba dobra Evropejca, oba osebna prijatelja in oba borca za evropsko edinost. Pred dvema mesecema je kancler Adenauer napisal v listu „Die Zeit“: „Vse svoje sile moram posvetiti čim večjemu razumevanju med Francozi in Nemci. Vzpostavitev prijateljstva s Francijo (Nadaljevanje na 2. strani)

Proizvodnja vodikovih atomskih bomb

Predsednik Truman je dal ameriški komisiji za atomsko energijo nalog za proizvodnjo vodikovih atomskih bomb. Predsednik je izjavil ob tej priliki, da je odgovoren za varnost Združenih držav in mora zaradi tega skrbeti, da se te lahko ubranijo vsakega napadalca. Truman je nadalje izjavil, da bodo izvajali ta načrt na podlagi načel, ki odgovarjajo ameriškim načrtom za mir in varnost.

Razvoj atomskega orožja se mora vršiti tako dolgo, dokler svet nima zadovoljivega načrta za mednarodno nadzorstvo nad atomskimi orožji.

Ameriško obrambno ministrstvo je sporočilo, da bodo pričeli vežbati voja-

ke v uporabi atomskih bomb. Obrambno ministrstvo je izdelalo načrt za vežbanje oboroženih sil s posebnimi orožji. V svojem letnem poročilu utemeljuje ameriško obrambno ministrstvo svoj načrt s tem, da vsi znaki kažejo, da preizkušajo druge države razna kemična sredstva v vojne namene. Obrambni minister, Johnson, je izjavil ob tej priliki: „Kot demokratična dežela nečemo napadati, pač pa se bomo borili, če nas bodo napadli.“ Ob tej priliki je tudi opozoril na države, ki pripravljajo napad z namenom, da bodo lahko iznenadile svoje žrtve in jih na ta način premagale. Zaradi tega morajo biti Združene države pripravljene.

Pošiljke ERP za Avstrijo skozi Trst

Pošiljke ERP za Avstrijo, ki gredo skozi tržaško pristanišče, so v preteklem letu znatno porastle. Leta 1948 je šlo skozi tržaško pristanišče 819.043 meterskih ton blaga, leta 1949 pa 946.730 meterskih ton. V dveh letih je šlo torej skozi tržaško pristanišče 1.765.773 meterskih ton blaga. Ta količina dobrin, ki je namenjena, da zopet postavi na noge avstrijsko gospodarstvo, je prispela v Trst v zadnjih dveh letih na 401 ladji. v Avstrijo pa so jo odpeljali s 93.704 tovarnimi vozovi.

V naslednjem naštevamo vrste blaga in količine, ki so v teh dveh letih šle preko tržaškega pristanišča v Avstrijo. Pšenice 810.000 ton; moke 320.250 ton; sladkorja 144.073 ton; koruze 129.337 ton; masti 48.231 ton; debelo zmlatega ovsa 27.619 ton; ameriških lešnikov 31.532 ton; ječmena 23.041 ton; krompirja 13.2711 ton; premoga 8848 ton; sojine moke 8048 ton; koruzne moke 7.310 ton; bakra 76.577 ton; raznega drugega blaga 65.736 ton.

Mir na svetu dosegljiv

Naslednji članek je izvleček govora, ki ga je imel William O. Douglas, član Vrhovnega sodišča v Washingtonu, v „Nation Associate“ o vprašanju, kako bi se lahko zagotovil mir na svetu.

Pojem miru obsega več kot neobstoj vojne stanja. Mir pomeni reševanje obstoječih problemov mirnim potom. Zakon namesto sile, posredovanje in razsodba namesto oboroženega spopa — to je mir. Če pa vre in kipi v narodu samem in se ne razčiščuje tozadevnih vzrokov, potem je nezogibna posledica revolucija.

Med nekaterim državam je bilo sredstvo za doseg političnih ciljev vedno vojna in bo navzlic vsem svojim grozotam to tudi ostala, dokler ne bo na njeno mesto stopilo pravno urejanje. Z drugimi besedami: vojne bodo vedno, dokler ne bo ustanovljena resnično ves svet obsegajoča vlada, ki bo mirno rešila vsak spor in vsake mrznje med narodi in državami. Dokler pa ni takega sistema, ne more tvegati nobena dežela, da bi se odpovedala svoji pravici do vojne. Predlagati odpravo vojne, ne da bi se preje poskrbelo za močnejše pravne temelje, bi pomenilo priznanje, da ni ničesar, za kar bi se izplačalo bojevati. Dokler pa ni svoboda popolnoma zagotovljena, bo vedno obstajala ideja, za katero so pripravljeni ljudje žrtvovati svoje življenje. In svoboda bo zagotovljena šele takrat, ko bo obstajala vladna organizacija, ki bo skrbela za objektivno pravičnost, skrbela za mirno ureditev spornih vprašanj in omogočala politične spremembe brez prelivanja krvi. Skratko: edino možno nadomestilo vojne sta pravica in zakon.

Svet stoji danes pred velikimi spremembami. V vseh tistih zemljah se je polastil ljudi nemir, ki navdaja vladajoče s skrbjo. Protest proti neizobraženosti, boleznim, bedi in slabemu gospodarjenju — to je v bistvu tisti nemir — se dviga po vseh kontinentih. Hranjen z obstoječim nezadovoljstvom napoveduje boj krivici.

Mi Američani nismo tega nemira niti povzročili niti ga pospeševali. Mi nismo pošiljali v tujezemstvo nobenih agentov, ki naj bi sejali razdor in hujskalo k preobrtu. Naš vpliv pa je vodil v dveh smereh do sedanjega položaja. Prvič so ideali kot sta svoboda in bratstvo, za katere se zavzemajo demokratične države, nalezljivi in so v resnici vzbudili po vsem svetu glad po svobodi. Drugič pa smo v Združenih državah z mojstrskim uporabljanjem strojev in z našim svobodnim gospodarstvom producirali velik presežek materialnih dobrin. Mi smo dežela izobilja, v kateri je lahko odpraviti revščino in v kateri je lahko tudi najneznatnejši deležen prijetnosti življenja.

Medtem pa, ko smo mi dali pobudo in bodrilo silam, ki stremijo naprej, so jih Sovjeti izkoristili in jih poizkušali izkoristiti za revolucijo na osnovi razrednega boja. Podzidali so jih s svojo ideologijo in aktivirali s propagando ter za pospeševanje revolucije uporabili ogromno mrežo agentov.

Pogoj za trajni mir je, da zadobijo spet demokracije pobudo. Pod demokratičnim vplivom lahko služi po svetu razširjeni duh nemira kot sredstvo za to, da postane mirno sodelovanje cenjena navada. V naši atomski dobi ne bo pod pristno demokratičnimi vladami nikdar prišlo do napadalne vojne. Napadalna vojna je možna le tam, kjer vladajo in odločajo totalitarni oblasti.

Ako hočejo demokratične sile usmeriti nemir sveta v mirno pozitivno delo, morajo napraviti pozitiven program, ki

bo učinkoval na dveh poljih; gibanju morajo dati ideologijo in ga morajo ne le poljudno organizirati, temveč napraviti tudi splošno razumljivega; drugi pa morajo podvzeti praktične ukrepe proti socialnim krivicam, ki ustvarjajo rodovitna tla za upor in preobrat.

Primer idealnega dela takega programa je splošen proglas človeških pravic, ki so ga sprejeli Združeni narodi. Iz tega proglasa govori ogorčenje človeka nad izgubo svobode, katero so vzeli v zakup totalitarni avtoritativni maliki. Proglas je poskus, da se ohrani človeku dostojanstvo, vest in zasebno območje. Proglasa njegovo pravico do svobode vere, govora in izražanja, njegove pravice do svobodne volilne pravice, šolske izobrazbe, rednega sodnega postopka in pravne enakosti z drugimi, kot tudi pravico do dela in proste izbire poklica. Proglas ne izraža nikakih totalitarnih, temveč le demokratske vrednote.

V tem proglasu izražena načela naravno nimajo nikake zakonske moči, saj ne stoji za njimi nikaka vladna moč, ki bi lahko njihovo uveljavljanje izsilila. Vendar so velikega pomena; čeprav ni zakona, ki bi jamčil za njihovo izpolnjevanje, pa predstavljajo program, okoli katerega se lahko strne demokracija pri svojem uplivanju na svet. V tem proglasu so se izkristalizirali ideali pravičnosti, kot jih razume demokracija.

Boj za pravičnost nima nobenega konca. Ta boj bo trajal, dokler bo človek stremel za močjo. Kajti moč nekaterih maloštevilnih nad množicami je vir krivice — pa naj gre za nepremičnine, karte ali banke ali pa za politično kliko, stranko ali za vladajoči razred. Ne prestani boj človeka za pravico skuša preprečiti, da bi postala kaka skupina — znotraj ali izven vlade — premogočna. Iz vodilnih načel navedene izjave odsevajo demokratske vrednote in z njihovo pomočjo se lahko vsmerijo spremembe, ki čakajo svet, v demokratsko smer. Mi Američani moramo v naši državi delati na tem, da postanejo ta načela bistveni činitelji naše skupnosti. Ravno zato, ker pri nas polagamo zožujemo področja, na katerih še obstoja krivica, imamo ostro oko za probleme drugih. Dolžnost Združenih držav je, da ta načela pospešujejo tudi pri drugih narodih.

Toda to ne zadostuje, ako se naj demokracijam posreči iztrgati Sovjetom oblast med silami sedanjega kipenja. K splošnim načelom moramo še dostaviti posebne programe za politično delo. Preosnovati moramo ideale svobode in pravičnosti v posebne, konkretne predstave, ki so jasne in določne, kot sta njiva in kruh.

To vodi do problema pravične razdelitve pridelkov zemlje in do vprašanja, kako se lahko hrani in ohranja zemlja proti silam, ki uničujejo njeno rodovitnost. Kot dokazujejo strokovnjaki, se zmanjšuje vrhnja zemeljska plast na vsem svetu v nevarnem obsegu in živilske zaloge sveta so postale bolj pičle. Rodovitna tla današnjega Izraela so se tekom časa spremenila v puščavo. Kot poudarja Lowdermilk, so bila potrebna vsa čudesa znanosti, da so napravili puščavo spet rodovitno in je spremenili v vrt. Za dosego tega smotra so bile potrebne visoko razvita razumnost, sijajna organizacija in velike vsote denarja. Ista stopnja razuma, dalekosežnosti in načrtovanja bo potrebna, da se meliorirajo predeli puščav v drugih delih sveta in prepreči nadaljno spreminjanje bogatih dolin in gričevij v puščavo.

Revščina in lakota, oba svetovna problema, pa ne zavisita le od kmetijskega pridelka, temveč tudi od mezd, stanovanj za delovne sile, izkoriščanje zemeljskih zakladov in vseh drugih činiteljev, ki določajo življensko raven kakega naroda. Vse to vpoštevati smeli program predsednika Trumana, ki namerava „uporabiti blagoslov naših znanstvenih in industrijskih pridobitev za razvoj in napredek manj razvitih področij na svetu.“

Če podpiramo s tem napredek in obnovo na svetu, bi morali tudi zagotoviti, da pospešuje naša pomoč demokratične rešitve vsakočasnih vprašanj. Mi lahko določimo za naša posojila take bančne pogoje, da dobijo važni načrti zdrav gospodarski temelj, in ravnotako lahko izposlujemo pogoje, s katerimi se postavijo dotična podjetja glede člo-

Politični pregled

BOLGARIJA ZAPROSILA ZDRUŽENE NARODE ZA 250.000 DOLARJEV ZA UREDITEV MLEKARSTVA

Bolgarija skuša doseči dogovor z Mednarodnim fondom za otroke (UNICEF), da bi se za Bolgarijo določeni znesek 250.000 dolarjev porabil za načrt konzerviranja mleka. Ta dogovor bo podoben dogovorom, ki jih je sklenila UNICEF že z osmimi evropskimi državami. Bolgarija mora podati nadaljne podrobnosti, predno bodo lahko zaključili tozadevne razgovore.

UNICEF je že sklenila slične dogovore z Avstrijo, Češkoslovaško, Francijo, Finsko, Grčijo, Italijo, Poljsko in Jugoslavijo. Ti dogovori se nanašajo tudi na dobavo raznih strojev za konzerviranje mleka v korist otrok.

SOVJETI NISO HOTELI POMAGATI JUGOSLOVANSKIM PARTIZANOM ZA ČASA VOJNE

Na razpravi, ki se je nedavno vršila proti Trajču Kostovu, so obtožili Jugoslavijo, da je dobivala orožje in strelivo za časa vojne od Angležev in Amerikancev pod pogojem, da Jugoslavija ostane izven sovjetskega vpliva. Na to obtožbo je odgovoril Moša Pijade v govoru, ki ga je imel v narodni skupščini 28. decembra 1949.

Omenjeno obtožbo je Moša Pijade označil kot „obrekovanje“, katerega namen je, da skrije dejstvo, da sovjetsko vrhovno poveljstvo ni uslišalo prošnje jugoslovanskih partizanov leta 1942 in 1943, da bi jim Sovjeti dali tudi najmanjšo pomoč v orožju, strelivu, zdravilih, obleki in obutvi. Namesto, da bi pomagali, so svetovali jugoslovanskim partizanom, naj vzamejo, kar potrebujejo, pri sovražnikih, kar so pa oni že delali. „Sedaj pa“, je poudaril Pijade, „mečejo blato na nas, ker smo dobili nekaj orožja od Angležev in Amerikanecv. Toda koliko materiala pa so dobili Rusi?“

Opozorilo zavarovancem proti nezgodam

Nezgodno zavarovanje je v Avstriji obvezno. Zato vsakemu nastavljenju (delavcem, nameščencem in uradnikom) delodajalec ob izplačilu prejemkov odteguje predpisane zavarovalne prispevke. Ob izstopu iz službe potrdi delodajalec na posebni zavarovalni izkaznici, delojemalcu, koliko je znašal njegov bruto zaslužek v času zaposlitve.

Ako zavarovanci za stalno zapustijo Avstrijo, morejo dobiti namesto nezgodne rente oni sami ali pa njihovi pooblaščenici enkratno odpravnino. Prosilci naj se sklicujejo pri tem na člen 617 zavarovalne uredbe (Reichsversicherungssordnung). Prošnji za priznanje enkratne odpravnine je treba priložiti potrdilo, da so se bivši zavarovanci javili za izselitev. Na Koroškem je treba nasloviti prošnjo na „Rentenzentral-

veških pravic na resnično demokratsko podlago. Mi lahko poskrbimo za to, da se porabijo naši dolarji in naše tehnično znanje proti bedi, proti analfabetizmu, bolezni in slabemu gospodarstvu. Vsak novi industrializacijski ali melioracijski načrt mora priti v dobro široki množici in ne le posameznim privilegiranecem. Ako ne upoštevamo navedenih točk, puščamo pobudo pri vodstvu nezadovoljnih v rokah boljševikov.

Pri našem delu so ideje še važnejše kot dolarji. Važna je pri tem moč našega ugleda in našega vpliva. Ako bodo povsodi zastavili oboje na strani človeških pravic, se bo list obrnil in rešili bomo za stvar demokracije cele puščave na zemlji. Če se bomo postavili na stran reakcije in tradicionalnih gospodarskih sil, bo demokracija na celi črti stalno izgubljala na tleh, točno tako kot vidimo to danes pri Kitajski.

Zaradi sovjetske taktike so se demokratske sile sveta tesneje povezale med seboj kot kdaj koli preje v mirnem času. Celokupni položaj nam narekuje, da vnovčimo to novo solidarnost in da vsmerimo današnji nemir na svetu v pametno smer. Če se posreči te sile vsmeriti proti demokratskim smotrom, se bodo izgledi za sodelovanje narodov pri delu za stvar miru neskončno izboljšali.

POLOŽAJ BEGUNCEV

V ponedeljek je začel posebni trinajstčlanski odbor Gospodarskega in socialnega sveta Združenih narodov razpravljati o osnutku nove mednarodne pogodbe ali konvencije. Novi sporazum naj bi omogočil beguncem in osebam brez državljanstva, da se vrnejo čimprej k rednemu življenju in da se jim lažje prilagodijo življenju v državah, v katerih bivajo.

Osnutek tega novega mednarodnega sporazuma je pripravil glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie in vpoštevajo prejšnje mednarodne sporazume o beguncih in osebah brez državljanstva. Vendar pa vsebuje ta osnutek tudi precej novih določil. — Poleg tega osnutka konvencije bo trinajstčlanski odbor proučil tudi načrt, kako bi končno rešili in odstranili vprašanje brezdržavljanstva. Tudi ta načrt je izdelal glavni tajnik Združenih narodov.

Vse to delo je le predhodnega značaja in je v zvezi z načrtom o ustanovitvi mesta visokega komisarja Združenih narodov za begunce. Ta komisar naj bi začel s svojim delom dne 1. januarja 1951 in naj bi tako nekako nadaljeval delo, ki ga sedaj opravlja mednarodna begunska organizacija (IRO).

STEVIL OSEB, KATERE JE IRO VZELA V ZAŠČITO, JE PADLO POD 600.000

Glavni ravnatelj Mednarodne begunske organizacije (IRO) poroča, da je število oseb, ki so pod zaščito IRO, padlo prvič, odkar je ta organizacija pričela delovati v juliju 1944, pod 600.000.

30. novembra je bilo vpisanih v seznamih IRO skupno 598.119 oseb. V 29 mesecih svojega delovanja je IRO nudila svojo pomoč 1.412.000 osebam. Do konca novembra so sprejele Združene države 141.048 beguncev.

stelle“ v Celovcu, Bahnhofstrasse 59, na Štajerskem pa na „Allg. Inval. Versicherungs-Anstalt“ v Grazu, Hans Ressel Gasse 12—14.

Vsa potrebna pojasnila daje v Celovcu karitativna pisarna na Völkermarkterstrasse št. 5/1.

VISOKI KOMISAR T. J. W. WINTER-TON V CELOVCU

V ponedeljek dopolne ob 10. uri je sprejel v svojem glavnem stanu v Ce-

POSARSKO VPRAŠANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

zahteva največje napore, zato ker je bilo to vprašanje doslej odločno zapostavljeno. Prijateljstvo s Francijo mora biti glavni opornik naše politike, ker je to najobčutljivejša točka.“

Najboljši način za oviranje tega zblizanja je pač to, da prenehajo tako Nemci kot Francozi misliti na skupne koristi in pričnejo vleči na dan vsak svoje probleme, ki bi bili itak sami po sebi razrešeni v obsežnejšem sporazumu. Z drugimi besedami gre za združitve celotnega industrijskega pasu, tako Posarja kot Porurja. Ko je nastalo to posebno vprašanje, je čutil tudi ameriški zunanji minister Acheson za potrebno, da je razložil ameriško stališče glede tega. Zunanji minister Byrnes je 6. septembra 1946 v svojem govoru v Stuttgartu dejal:

„Združene države ne čutijo, da bi mogle odreči Franciji to, kar so Nemci v sedemdesetih letih trikrat napadli, to je njeno zahtevo po Posarju, katerega gospodarstvo je bilo dolgo časa tesno povezano s Francijo. Če bi bilo Posarje priključeno Franciji, bi ta seveda morala popraviti svoje zahteve po vojni odškodnini do Nemčije.“

Iz te izjave je jasno razvidno, da Združene države podpirajo francosko zahtevo po Posarju, tako s političnega kot gospodarskega stališča. To pa seveda še ni jamstvo, da bi Francija to področje kar brez nadaljnjega vključila v svojo celoto. Vse to bo točno določila mirovna pogodba, toda ko bo to vprašanje prišlo do končne odločitve, bodo Združene države podprle Francijo. Izjava sedanjega ameriškega zunanjega ministra Achesona na njegovi tiskovni konferenci je ponovno zagotovilo te politike, čeprav seveda ne prejdu cira končne rešitve. Upamo, da gospoda Adenauer in Schuman pri svojih naporih za zblizanje Francije in zahodne Nemčije ne bosta zašla na stranska pota. Z delom namreč ne bosta prišla nikamor, če bosta vlekle na dan spet stare predvojne vzroke strahu in težav med Francijo in Nemčijo. (Washington Post).

lovcu novi britanski visoki komisar in vrhovni poveljnik britanskih zasedbenih čet v Avstriji, general Winterton, koroškega deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga in ravnatelja deželnih uradov dr. Newoleja. — Ob 10.45 je visoki komisar vrnil obisk v palači deželne vlade, kjer mu je deželni glavar predstavil še ostale člane deželne vlade. — Novega britanskega visokega komisarja je obiskal nato še novi italijanski konzul v Celovcu dr. Diego Soro.

ŠPORT

Razgled

Preteklo nedeljo so se vršile skakalne tekme na veliki skakalnici v Möltschachu. Udeležilo se jih je 30 skakalcev iz različnih predelov Avstrije. Tekmovali so za prehodni pokal mesta Beljaka. Pokal si je osvojilo moštvo Koroške v trajno last, ker je dvakrat zaporedoma zmagalo. Rezultati tekem so: 1. Kostner (Kor.) 52,5 m, 52,5 m, ocena 213,6 točk; 2. Schiffner (Salzkammergut), 50,5 m; 53 m, ocena 210,5; 3. Kaiser (Spod. Avstrija), 49,5 m, 49,5 m, ocena 208,3; 4. Elsigan, 5. Hadwiger (oba Koroška) i. t. d. Moštvena razdelitev: 1. Koroška I. skupna ocena 623,6; 2. Salzkammergut; 3. Koroška II.; 4. Štajerska; 5. Gornja Avstrija itd.

Šport po svetu

25. I. t. l. se je vršil v Londonu bokarski dvoboj za svetovno prvenstvo med Freddy Millsom in Amerikancem Joe Maximom. Zmagal je Joe Maxim v 10. kolu k. o. Pretekli teden se je vršil na Dunaju namizni teniški dvoboj med USA in Avstrijo. Zmagala je Avstrija z rezultatom 5:2.

Hokejsko moštvo AC Celovec je premagalo moštvo Monakova z rezultatom 10:3. V Gallio (Italija) je pri skakalnih telmah skočil Avstrijec Sepp Bradl izven konkurence dvakrat po 74 m. V konkurenci je zmagal Italijan De Lorenzi, ki je skočil 65,5 m in 65 m.

Hokejska tekma med KAC in jugoslovanskim moštvom

V petek 3. februarja in v soboto 4. februarja gostuje v Celovcu jugoslovansko hokejsko moštvo. Tekme se pričnejo oba dneva ob 20.00 na prostoru KAC-a.

TOTO

V 17. kolu od 11. do 12. febr. igrajo klubi Italije, Nemčije in Francije. Poizkusimo svojo srečo.

1. Bologna—Roma	x/2
2. Lazio—Padova	1/1
3. Palermo—Luchese	1/x
4. Sampdoria—Genova	x/1
5. FC Nürnberg—VfB Mühlburg	1/1
6. BC Augsburg—Schweinfurt 05	1/2
7. VfR Mannheim—Bayern Münch.	1/1
8. Off. Kickers—Jahn Regensb.	1/1
9. Girondins Bordeaux—Lille	2/2
10. Lens—Reims	2/x
11. Toulouse—Nice	1/1
12. Racing Paris—Stade Franc.	1/1
13. Torino—Como	1/1
14. VfB Stuttgart—FSV Frankf.	x/1
15. Strassburg—Marseille	2/x

Sater Lombardi

PRIDIGUJE POSLANCEM

Nedavno je skupina državnozborskih poslancev v Rimu prosila znanega pridigarja patra Lombardija, naj bi tudi njim govoril. Pater jim je ugodil in priredil sestanek v veliki dvorani Gregorijanskega vseučilišča.

Na zborovanje je prišel predsednik ministrskega sveta Alcide de Gasperi, z njim pa je prišlo še pet ministrov. Razen teh je prišlo na sestanek še nadosemsto poslancev in drugih italijanskih politikov. Vsi so patra Lombardija pazljivo poslušali.

Pater je govoril o svobodi in o kolektivizmu, kakor ga izvaja Sovjetska zveza. Neomejena svoboda dozorj končno v individualizem, to je v svetovno naziranj, ki pripušča vsakomur pridobivati materialne dobrine in gospodariti s temi dobrinami brez vsakega ozira na druge, brez vsakega ozira na bližnjega; dovoljuje to načelo tudi brezobzirno izrabljati delavce.

Nasprotje tej preveliki svobodi, ki pozna samo samega sebe, pa je kolektivizem, ki tudi za posameznega človeka ne pozna nobene pravice.

Ako naj bo življenje v državi urejeno tako, da je čim bolj primerno za vse skupaj in za vsakega posebej, je treba nekega reda, ki svobodo posameznika omejuje. Tak red nam oznanja Kristusov nauk. — Svet danes sam nekako izseke potrebe po boljšem življenju in po boljšem redu hrepeni po evangelijskih naukih. Pri tem pa nam ne zadoščajo posamezni oddelki iz evangelija in ni pravilno pa tudi ni mogoče, da bi si vsak izbral iz evangelija to, kar mu ravno ugaja. Sprejeti moramo ves evangelij tako kakor je.

Še posebej so krščanski ljudski zastopniki in državni poklicani, da vso vsebino evangelija in vso blagovest, ki je v njem obsežna, izvajajo v državnem redu in v državnem življenju.

Pater Lombardi je nato še posebno dokazoval, da je pravica do življenja svetelja in zato tudi manj dotakljiva kakor pa pravica do zasebne lastnine. Če je človek namreč na tem, da umira od lakote in pomanjkanja, si sme vzeti živila, kolikor jih nujno potrebuje za življenje, kjer-koli jih najde. To namreč ni več tatvina, to je enostavno izvajanje človeške pravice do življenja.

Država je dolžna varovati zasebno lastnino, še bolj pa je dolžna varovati človeško življenje. Država je zato dolžna, da preskrbi svojim državljanom primeren način življenja, da ne bodo včasih primorani živeti kakor živina.

Ko o istem predmetu razpravlja veliki Tomaž Akvinc, pravi: „To je najvažnejše, kar je Bog v svojih zapovedih postavil na prvo mesto. Božje zapovedi so pisane na dveh ploščah in najvažnejše so zapovedi, ki so zapisane na prvi plošči in ki urejajo razmerje človeka do Boga. Prva in najvažnejša ter največja zapoved pa pravi, da naj verujemo v Boga, naj mu zaupamo in naj ga ljubimo. Ker je ljubezen po sv. Pavlu najvažnejša, je Boga sovražiti tudi najhujši prestopek.

Druga plošča božjih zapovedi vsebuje dolžnosti do bližnjega. Že peta zapoved daje predpise, ki varujejo človeško življenje in šele v sedmi zapovedi je vsebovano pravilo: Ne kradi!“

Pater Lombardi ne pozna v svojih govorih prav nikakega hinavstva do nikogar. Obsoja zato krivično silo, ki jo uporabljajo delavci v neopravičenih, večkrat političnih stvarkah. Obsoja pa pater Lombardi v še večji meri poslance, ki

krivice vidijo pa pri tem molčijo. Ko je bilo treba varovati delavce, so bili zastopniki Cerkve preveč popustljivi, preveč bojazljivi, preveč so poudarjali lastninske pravice, premalo pa so poudarjali pravico do človeka dostojnega življenja. Treba je zato poguma, da bomo znali in si upali ob vsakem času in proti vsakomur žigosati krivico in vedno oznanjati krščansko blagovest.

Lombardi je grajal nato stanovanjske razmere v Rimu, kjer so večkrat palače na pol prazne, ko se dogaja, da se mora deset do dvanajst ljudi gnesti v siromašnem prostoru in mora do pet ljudi spati na eni postelji.

Seveda s tem ni rečeno in tega pater Lombardi tudi ne misli, da bi bila stanovanjska beda že odpravljena, ako bi odprli vse palače. Pomagati je treba drugače, treba je napraviti trajen red. Ako so danes razmere še neurejene, je temu kriv socialni nered ali krivičen socialni red. Temu pa mora odpomoči država, odpomoči mora dežela in odpomoči morajo občine, ki vse imajo pravico pobirati davke, izdajati predpise, uredbe in zakone, ki pa imajo tudi dolžnost skrbeti za vse brez razlike na stan in stranko, ker imajo vsi ljudje enako pravico do dostojnega življenja.

Raznarodovanje Južna Tirolske

O raznarodovanju nemškega dela (italijansko-nemško mešano ozemlje) Južne Tirolske pripoveduje dunajski list „Die Furche“ tole:

„Mesto Bozen-Bolzano je imelo leta 1910 komaj 10% prebivalcev italijanske narodnosti. Po prvi svetovni vojni je bilo mesto priključeno Italiji in število italijanskega prebivalstva je zelo hitro naraščalo. Leta 1925 je štel mesto že 40.000 prebivalcev in med temi je bilo že 10.000, torej 25%, Italijanov. Danes pa šteje mesto 60.000 prebivalcev in med temi je samo še 12.000 Nemcev, torej samo še 20%.

Do konca druge svetovne vojne so bili vsi napisi na Južnem Tirolskem samo italijanski in tudi pouk v vseh šolah je bil samo italijanski, uradni jezik pa povsod italijanski. Po novi pogodbi med Italijo in Avstrijo pa je dobila Južna Tirolska nekako avtonomijo. Ceste in ulice v Boznu imajo spet dvojezične napise in vsa uradna obvestila so tudi dvojezična. Nemci imajo spet svoje nemške šole, toda pouk italijanščine je povsod obvezen.

Bozen danes ni več glavno mesto pokrajine, kjer govorijo nemško, ampak je industrijsko in trgovsko mesto s pretežno italijanskim prebivalstvom. Vprašati se moramo, kam je izginilo nemško

prebivalstvo. — Po pogodbi med Mussolinijem in Hitlerjem naj bi se izselili Nemci, ki so optirali za Nemčijo, iz Južne Tirolske. Pri tem so optirali in se tudi že izselili predvsem oni, ki niso imeli zemljiške posesti, torej predvsem trgovci, obrtniki in uradniki. V manjši meri so optirali za izselitev kmetije in od teh se je le malo število izselilo do konca svetovne vojne.

Po novi pogodbi med Avstrijo in Italijo se morejo optanti in izseljenci večinoma vrniti nazaj na Južno Tirolsko. Toda obrtniki, ki se danes vrnejo, za svojo obrt ne najdejo več prostora, njihovo delo so medtem prevzeli Italijani. Sicer ima tudi n. pr. pismonoša, ki se vrne, pravico do službe. Toda nikjer ni jamstva, da bo to službo dobil doma, to je na Južnem Tirolskem, zelo verjetno bo moral iti v Južno Italijo.

Kdor se danes vrne na Južno Tirolsko, mora najprej dokazati, da ima zagotovljeno stanovanje in tudi primerne dohodke za preživljanje. Dobiti pa mora tudi poroka, ki jamči za njegovo politično zanesljivost.

Južna Tirolska je bila razdeljena pod fašistično Italijo v dve pokrajini, tridentinsko z glavnim mestom Trident (Trento) in bocensko z glavnim mestom Bozen. Nemški kraji so bili skoraj izključ-

no priključeni bocenski pokrajini. Ko je bil oktobra leta 1939 sklenjen sporazum med Mussolinijem in Hitlerjem zaradi preselitve nemškega prebivalstva, je štela bocenska pokrajina 277.720 prebivalcev (površina 7.086 km²). Pri glasovanju, oziroma pri izjavah za Nemčijo ali za Italijo, se je izjavilo 166.488 prebivalcev za Nemčijo, 27.712 pa za Italijo. Do decembra leta 1942 se je izselilo od onih, ki so glasovali za Nemčijo, 72.749 oseb.

Avtonomija, ki je priznana Južni Tirolski v pogodbi med Italijo in Avstrijo, je razširjena tudi na tridentinsko pokrajino, kjer je večina prebivalcev italijanske narodnosti. S tem pa se je narodnostno razmerje med Nemci in Italijani tako poslabšalo na račun Nemcev, da Nemci v deželni vladi skoraj ne pridejo do večine.

In še nekaj vpliva na spremembo do pred kratkem nemške pokrajine. Ako pridemo n. pr. preko sedla Reschen (Resia) iz Severne Tirolske v dolino Vintschgau (V. Venosta) na Južnem Tirolskem, opazimo tam, kjer je preje tvorila Gornja Adiza dvoje malih jezer, zajezeno vodo in veliko jezero, ki je preplavilo številne kmetije, domove in gospodarska poslopja. Tu nabirajo vodo za velike elektrarne, ki so velikega pomena za industrijo Gornje Italije. Na te elektrarne so opirali Italijani svoje zahteve po Južnem Tirolu. Dve nemški veliki vasi sta bili tako potopljene in sta izginili, to sta kraja Reschen (Resia) in Graun (Curon Venosta). Razseljeni pa so bili seveda tudi prebivalci teh krajev in v okolici so se naselili italijanski delavci in uradniki. V načrtu pa je, da zaježijo še nadaljne vode, ki pritekajo izpod ledenikov. Tako bo zpet izginilo pod vodo več vasi in velike površine planinskih travnikov.

Znano je, da na narodni obstoj ali propast odločilno vplivajo kmečke vasi. Te vasi so bile do sedaj v Južnem Tirolu še nemške, vendar pa vsled industrializacije narašča število doseljenih italijanskih delavcev. Ti zahtevajo italijanske šole, pridejo italijanski učitelji in tako vedno bolj izganja nemški značaj te pokrajine.

Modna trgovina

SAMONIG

prične s 6. februarjem

IBELLE TIEDNIE

BELIAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

Ing. —r:

Skrivnosti med nebom in zemljo

11.

VI. Izgledi za uporabo atomske energije

(Nadaljevanje)

Gotovo je tudi v tem eden izmed vzrokov, zakaj atomska sila v primeri z drugimi naravnimi pogonskimi sredstvi danes še ni zadostno rentabilna.

Kar nam pa že danes prikazuje atomsko silo kot največje in najdragocenejše razkritje vseh časov, to so one neslutene možnosti razvoja vseh znanosti, ki imajo že danes otipljiv pomen zlasti na socialnem polju, torej za splošni blagor človeštva.

V posebno jasni luči je pokazal to atomski kongres kemikov v Londonu leta 1948. Bavili so se tu posebno o vprašanju one znanosti v zdravilstvu, ki zasleduje žarišča in vzroke raznih bolezni. Že iznajdba rentgenovih žarkov je pred 50 leti tu utrpla prvo pot. Z razkritjem nevtronov pa je mogoče napraviti radioaktivne tudi one prvine, ki v glavnem sestavljajo človeški organizem in to so: vodik, kisik, dušik in ogljik. Nevtrone proizvajajo v posebnih aparatih (ciklotronih), zlasti pa jih je mogoče v uranovih pečeh proizvajati v velikani-

skem številu. Sicer bo vse to mogoče izvajati bolj racionalno in ceneje šele v bodoče, toda proizvodnja v manjši meri je le še vprašanje kratkega časa.

Vodik, kisik, dušik in ogljik se pri tem pojavu spreminjajo v posebne radioaktivne vrste teh elementov. Te vrste sicer v prirodi sploh ne obstajajo in so radi tega le prehodne; so pa dolgotrajne, da izvrše to važno nalogo. Ako jih zavijemo v zelo majhnih količinah, njih radioaktivnost še ne škoduje organizmu. Radi njihovih posebnih lastnosti pa je mogoče njih kroženje po človeškem telesu vsak hip zasledovati. Če n. pr. zasledujemo te „otipljive“ snovi (prvine), kako se ponasajo v zdravem in primerjamo s tem, kako se pojavljajo v bolnem organizmu, je mogoče s pomočjo vseh mogočih drugih ved sklepali na to, kakšna hrana pospešuje to ali ono bolezen. Če bi se n. pr. izkazalo, da je gotova vrsta hrane ali da so gotove primesi v njej krive obolenja na raku, bi se dale te vrste hrane oz. njih določene primesi izločiti. Rakove stanice, ki so se s temi snovmi hranile, bi bile izstradane in bi morale zaradi pomanjkanja hrane propasti.

Toda ne samo ugotavljanje bolezni, tudi za zdravljenje (terapijo) so radioaktivni različni gotovi prvini zelo pomembni. Gotove žleze v človeškem telesu hlastno privlačujejo jod, ki ga uporabljajo za razdelitev hrane v telesu in za pretvarjanje hrane v energijo. Često se ta proces vrši prenatlo, prepovršno, večina hrane gre neizrabljena iz telesa

— organizem oboli. Zavžitje določene doze radioaktivnega joda lahko to uredi s tem, da uničuje nepotrebne tvorbe.

Isto je n. pr. s fosforjem, ki je najvažnejša prvina za kosti. V kostnem mozgu so rdeče in bele krvne celice. Levkämija je bolezen, kjer prevladujejo bele krvne celice nad rdečimi. Razraščajo se včasih v čudne tvorbe, ki iztiskajo rdeče celice; z zavžitjem določene doze radioaktivnega fosforja pa se bo dal — tako vsaj upajo kemiki — tudi ta škodljivi proces ustaviti.

Pa ne samo v medicini, tudi v tehnični kemiji igrajo radioaktivni različni raznih prvini važno vlogo.

Če vbrizgamo n. pr. v tlo tem sorodne snovi, ki pa so radioaktivne, lahko te snovi v notranjosti tla povsod zasledujemo. Te snovi nam bodo razkrile, kaj vse se v tleh nahaja, razkrile bodo ležišča olja (nafte), premoga, raznih rud; pa tudi podzemne vode bo tako mogoče lažje najti kot doslej. Vse to zato, ker uinkuje radioaktivni različek gotove snovi na okolico kemično ravno tako kot ista običajna snov, samo da je radioaktivna snov vidna in radi tega raziskovanju bolj dostopna.

Za znanosti kot so geologija in rudo sledstvo pa bi bilo to neprecenljive važnosti.

Kakor je splošno znano, črpajo rastline iz zraka ogljikovo kislino (ogljikov dvokis) in izdihujejo kisik; obratno kot človek, ki vdihava kisik, a izdihava ogljikovo kislino.

V vsaki rastlini obstoja v listih zelena

snov z imenom klorofil. Listje so pljuča, rastline, ki s pomočjo klorofila „pijejo“ sončne žarke. Vsesano ogljikovo kislino pa na doslej še zagonen način pretvarjajo sončni žarki, torej sončna energija, v snov, ki jo nalaga rastlina v gomoljih, semenih itd.

S pomočjo nevtronov lahko tudi tu spremenimo navaden ogljik v radioaktivne različek ogljika, ki se da potem pretvoriti v radioaktivno ogljikovo kislino, ki jo damo nato rastlini, da jo vsesá. Na ta način bi se dala ravno tako, kot preje omenjeno, zasledovati in morda bi se pri proučevanju razodela skrivnost, kako deluje klorofil, kako zajema in kako pretvarja sončno energijo in jo kopiči.

Če bi to zaznali, bi morda tudi iznašli možnosti zajemanja sončnih žarkov in njih sile, ki gredo sedaj v veliki meri neizrabljene v izgubo. Kar zajemajo od tega rastline, ki so potem podlaga živalske in posredno tudi človeške hrane, je bore malo.

Tako se odpira pred nami popolnoma nova, takozvana atomska doba, popolnoma nov svet — kakor morje, ki mu ne vidimo bregov na drugi strani. Odpirajo se duri, skozi katera bo lahko človeštvo, ako tega daru ne bo zlorabljalo, stopalo v boljše bodočnost.

Nad vse majhni, pod najjačim drobnogledom skoraj nevidni drobci pa so nositelji tega velikega daru, in so d. raz. kako iz malega raste veliko.

(Konec.)

MRTVA ŽUPNIJA

Cerkev so napolnili verniki, mrtvaško opravilo se je pričelo. Po evangeliju je stopil na prižnico župnik in začel z žalostnim glasom: „Zakaj ste se zbrali danes v tej cerkvi, kaj še iščete in kaj hočete v tej cerkvi, kaj hočete od svojega župnika? Želeli ste, da molimo za rajnega. Toda brez vas jaz ne zmorem nič; nič ne zmorem brez svoje župnije. Župnija pa ne obstoja več, župnije ni več. Še je tukaj vas, še je tukaj tudi župnik, toda to še ni župnija.“

Rad bi vam služil in rad bi delal ter molil za vas, ker vas ljubim. Ljubim vas takšne, kakršni ste. Ljubim vašo revščino. Včasih se mi skoraj dozdeva, da bi ljubil še vaše grehe, ki jih tako dobro poznam, vaše žalostne grehe!

Zaradi teh grehov resnično za vas trpim in za vas molim. Morebiti poreče kdo, da zadostuje, če za vas molim in za vas trpim in ni treba, da bi mi izročili še svoje duše. Tudi v semenišču so me učili, da moram za svoje župljane moliti in trpeti, toda ta misel mi ne zadostuje; mi ne seže več v srce, ker vidim, da to še ni zadosti.

Kaj sem pravzaprav še tukaj med vami? Srce sem, ki pa bije le še zunaj trupla. Ali ste že kdaj kaj takega slišali in kaj takega videli, da bi srce utripalo izven trupla? Da, res je, jaz sem tako srce, prijatelji! Pravo srce srka kri iz telesa in dviga spet kri v telo. Jaz poganjam to srce, kri pa ne priteka v srce in kri tudi ne odteka po telesu. To srce je prazno in vsrkava ter oddaja le prazen zrak.“

Župnik zmaje z glavo, med verniki, zlasti v zadnjih klopih nastaja nemir. Župnik pa nadaljuje:

„Takšnih besedi in take pridige od svojega župnika gotovo niste pričakovali. Trde so te besede in težke, toda ne morem jih več zadrževati. Naj padajo te težke besede na vaše glave. Če s tem storim kaj hudega, naj Bog kaznuje tudi mene z vami vred.“

Župnik zopet še bolj globoko skloni glavo. V zadnjih klopih nastaja še glasnejši šum in ropot, župnik pa nadaljuje:

„Bal sem se za vas, predno sem vas poznal. — Fantje, ki prihajajo v šolo, se pripravljajo za gotove poklice po določenem načrtu. Po določeni poti hodijo, vstopijo v določen stan, v svet vstopijo, družine si ustanavljajo, toda v svetu živijo kakor črvi v črviem jabolku.“

Duhovniki nimamo svojega doma, nimamo svojega stalnega bivališča. Zaprtili smo svojo domačo družino, zapustili smo svojo domačo hišo, zapustili smo domačo vas. Ko smo dovršili latinske in grške šole, so nas poslali med vas z naročilom, da svoj poklic vršimo po svojih zmoglostih in pa predvsem po svoji vesti.

Ko vi, predragi prijatelji, končate svoje dnevno opravilo, ko ste zorali njive, ko ste jih posejali in pobrali in ko ste zvečer nakrmili živino, greste mirno spat, ker je delo končano.

Tudi mi duhovniki imamo svoje določeno dnevno delo. Ko pa je to delo končano, nam ostane še najnujnejše delo: pridobiti moramo vaše duše. Ko je duhovnik še mlad, je še poln dobre volje in moči. Zaveda se velike ljubezni do vaših duš. Vi ste menda na to ljubezen pozabili, pri duhovniku pa je budna noč in dan, tudi z leti ne preneha. Ta ljubezen je deloma božja, deloma človeška. To je ljubezen samotnega človeka, ljubezen vedno samotnega moža, ki je prišel med vas in bo spet odšel.

Vi mu pripovedujete o svojem veselju, pripovedujete mu o svojih skrbih in pripovedujete mu o stvari, s katero merite svoje skrbi, to je, o denarju. V tem denarju je trda življenjska postava, ki ne pozna nobenega usmiljenja. O tem pa vam jaz ne morem govoriti.

Govorim vam o drugi resnici in poslušajte, kar vam pravim. Teh resnic ne boste dvakrat slišali. Ko sem se pred oltarjem obrnil k vam, da vas pozdravim z „Dominus vobiscum“, da vam izprosim božje pomoči, me je prešinila nenkrat misel, da naše župnije ni več! Krajeno ime je sicer še naprej zapisano v škofijskih zapiskih, toda župnije v resnici ni več.

Župnija se je torej razšla, razblinila se je in vi ste prosti! Svobodni ste, pri-

jatelji, prosti kakor divjaki in pogani, prosti kakor divjačina. Prosti ste in to ne šele od včeraj ali od danes, prosti ste že od davnih dni sem. Da se namreč zamori župnija, je treba časa, tega ni mogoče napraviti kar naenkrat. Dolgo časa se je župnija branila, zdaj pa je mrtva.

Odgovorili mi boste: „Kaj nam mar ali je župnija mrtva ali živi. Naše žito bo kljub temu, da je župnija mrtva, zorelo še tudi v naprej in sadje bo zorelo kakor doslej!“

„Res je, da ni nevarnosti s te strani, ker njive bodo rodile še v naprej kot doslej. Toda nevarnost obstoja in ta nevarnost je v vas samih. Med vami so grešniki, zelo veliki grešniki! Sicer ima vsaka občina in vsaka župnija svoje grešnike. Dokler pa so ljudje združeni v župnijah, tvorijo grešniki s poštenjaki eno telo, ki ga božja milost napaja kakor sok iz korenin napaja drevo.“

Človek ni ustvarjen, da bi živel v samotni, tudi samo dva skupaj bi težko živela, kakor more to na primer tiger ali gad. Človek živi v skupnosti, v družbi. Kjer pa se zbirajo ljudje, se kopičijo tudi smeti. Kaj naj rečemo zato o me-

stih, kjer živi skoraj na kupu toliko ljudi? Ko pride noč, se mesta zbudijo in začnejo vdihavati vso nesnago minulega dne.

Tudi dušnega življenja velikokrat ne živimo brez obilne nesnag v njej. Če bi nam Bog odprl pogled v nevidni duševni svet, kdo bi mogel vzdržati ta pogled, kdo ne bi umrl na mestu?

Le s težavo zatiramo greh v nas. Bog sicer greh pripusti, toda postavil je svoj Cerkev, ki naj bi vernike učila varovati se greha. Cerkev deluje po župnijah in brez Cerkev ne bi bilo župnij. Nasprotno bi pa tudi Cerkev morala propasti, če bi propadle in če bi umrle vse župnije. Satan bi potem vladal svet in njegovo bi bilo ljudstvo. Veliko je danes še na svetu župnij, toda moje župnije ni več, ta je umrla in satan vlada v njej.

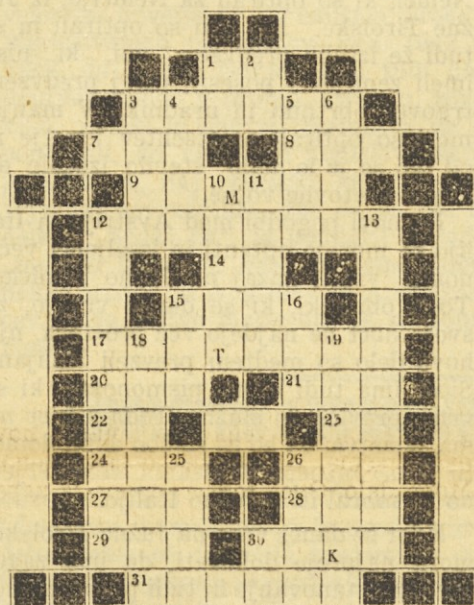
Posameznik ne more biti župnija, tudi župnik ni župnija. Pridigujem vam o peklenem ognju, toda vi tega ognja ne čutite, vam je tudi pekel mrzel!

Toda župnija mora spet oživet. Vrag namreč veliko zmore, toda svoje cerkve le ne more ustanoviti. Grešnik more zato do zadnjega grešiti le sam.“

(Po: Bernanos, Mrtva župnija.)

ZA NEDELJSKO POPOLDNE

KRIŽANKA „HIŠICA“

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1 kratica za besedo

Lojze Novak:

ZBOGOM

(IZ ZBIRKE „MOJA POT“)

Tisti trenutek, ko sem stopil, kakor deseti brat, na dolgo, zaprašeno cesto, sem klonil kakor nadložen starec pod nevidno težo. Glava mi je omahnila globoko na prsa in noge so mi postale težke, koraki drsajoči, negotovi...

In s takimi drsajočimi, negotovimi koraki sem se napotil v svet. Pred menoj je ležala cesta, dolga, pusta, kakor mrzla, v soncu sivkasto svetlikajoča se, kača. Pokrajina, mimo katere me je vodila nevesela pot, je bila pusta in dolgočasna. Vrane so hreščale in se spreletavale po drevju, ki je strmelo iz neprijazne okolice in se dvigalo kakor dolge košče roke proti nebu. Sence, še bolj zveržene, hladne, neprijazne, so se plazile čez cesto. In zdelo se mi je, da se je sleherna senca, ko sem jo prekoračil, dvignila kakor grozeča črna postava ter nepremično obstala kraj ceste...

S plahim pogledom sem se ozrl. Samo za kratek hip se je zasvetilo, tam daleč zadaj, onkraj teh črnih, grozečih senc in zatrepatalo, planilo visoko do neba... Za trenutek so izginile sence pokraj ceste. Drevje, ki je zastiralo pogled, se je razmaknilo in v vsej tisti svetli, do neba segajoči luči, sem videl daleč zadaj domovino...

Kakor nalahno valujoče morje je trepetalo pšenično polje. Bele prijazne vasi s podružnicami so vabile nazaj. Visoko nad njimi se je bleščal križ na farni cerkvi svetega Miklavža, pritrjen na bleščečem zlatem jabolku. Vitki, s tisto čudno svetlobo ožarjeni jagnedi so drhteli, kot bi bili oživele. In videl sem prav vse. Vsako, še tako skrito stezico, vsak grmiček, vsak studenček... Vse, prav vse. Vse se je bleščalo v čudni, žarki svetlobi, klicalo in vabilo nazaj...

„starejši“; 3 namišljena božanstva; 7 glasbena lestvica; 8 latinski pozdrav; 9 rusko žensko krstno ime; 12 vrsta testenin; 14 vprašalnica, ki se zaobeša; 15 ptica s pisanim perjem; 17 starejši izraz za besedo „strokovnjaški, umeten“; 20 zdravilna rastlina; 21 oblika števnika (se rabi v sestavljenkah); 22 prva in predzadnja črka v abecedi; 23 kratica za izraz „overovljeno“; 24 lepilo, klej; 26 oče; 27 prva številka; 28 slepo verovanje, polbožanska ideja; 29 lučaj; 30 večje časovne dobe, stoletja; 31 kontinent.

Na vpično: 1 kratica za slovenski; 2 osebni zaimek; 3 kraj v gornji Ziljski dolini; 4 rižev žganje; 5 igralna karta; 6 Cankarjevo krstno ime; 10 francoski pisatelj (Hector); 11 operne pesmi; 12 očaj iz sv. pisma; 13 poklicati z imenom; 15 deležnik glagola iti; 16 ženski glas; 18 eden izmed prstov na roki; 19 Cankarjeva zbirka ljubavnih pesmi; 25 oblika moškega krstnega imena; 26 zadnja beseda v očenašu; 30 osebni zaimek.

Nageljni, rdeči kot kri, so žareli na oknih, rožmarin, z drobnimi vijoličasto belim cvetjem posut, je trepetal med polkniciami. Prišel je bratec, se ustavil pod oknom in začuden iztegnil roko. Cvetje v oknu se je razmaknilo in sestra je pogledala skozi z vlažnimi, začudenimi očmi... Nato je prišla mati. Tiha, skromna in plaha. Sklonila se je k bratcu in mu nekaj zašepetala. Začuden jo je pogledal in videl sem, kako je v zadregi povsili glavo. Mati pa si je potegnila ruto globoko na čelo, tako da ji je zasenčila skoraj polovico obraza. Nazadnje je priropotal še oče. S trdimi, težkimi koraki. Z dlanjo si je zasenčil oči, z drugo roko je še dvignil klobuk. Bratec je plašno pogledal v daljavo in vzdignil roko. In vsi so zrl nepremično v daljavo, ožarjeni s tisto čudno svetlobo...

„Zbogom!“ sem zaklical in iztegnil roko. Še sem videl, kako je oče zamahnil s klobukom, mati je pogledala v tla in še niže si je potegnila ruto, tako da ji je bil ves obraz v senci. Sestra je utrjala vejico rožmarina in pomahala z njo. Drobnji cvetovi so se usuli in veter jih je vzdignil v zrak. Bratec pa je strmел z vprašujočimi začudenimi očmi, v očeta, mater in sestro...

Svetloba na nebu je zatrepatala. Zopet so se vzdignile črne sence, drevje se je strnilo in zagrnilo vse, kar sem ljubil in zapuščal...

Vedel sem, da se je moja pot šele začela in zato sem se napotil. Za menoj so ostajale sence in strmele s posmehljivim, hudobnim, hladnim pogledom za menoj.

Za njimi je ugašala svetloba polagoma, trepetajoče...

„DON CARLOS“

S to dramo je bila uprizorjena ena onih Schillerjevih dram, ki zapustijo v gledalcu najmočnejši vtis in zahtevajo tudi od njega, ne samo od igralcev, zaradi svoje obširnosti in zapletenosti, koncentracijo. Drama zajema z močnim učinkom odnose med ljudmi, prikaže vzore pravega prijateljstva, človeškega dostojanstva, močne nagone po svobodi duha in govora in kot protiutež tem svetlim vzorom hinavščino, intrigo in samodržstvo.

Da je predstava vkljub številnim težavam uspela, gre zahvala vsekakor v prvi vrsti režiserju Richardu Wegelerju, igralcem in arhitektu Lammelu. Podajanje likov je bilo na splošno zelo dobro in občutilo se je, da so igralci z dušo in telesom pri stvari. Grajati bi se seveda dalo nekaj pomanjkljivosti, posebno pri stranskih vlogah, toda motile niso v taki meri, da bi škodovala. Vsekakor so Agnes Busch — kraljica Elizabeta, Martin Hirthe — Carlos, Walter Schmid — marquis Posa, Johanna Aust — princesa Eboli in Leonhard Horak — veliki inkvizitor, podali tiste like, ki si jih je zamislil, po vsebini sodi. Schiller. Izvedli so svoje naloge mojstersko in dokazali, da so vredni velikih vlog in zaupanja. Kot gost je Max Höller — kralj Filip, postavil na oder osebo tirana, dvomljivca in sebičnega z vso prepričevalnostjo. Tudi Rolf Dietrich — vojvoda Alba, je zadel lik generala dobro, le vlogi, kot temna sila dvora in protiutež svetlemu liku marquisa Pose, je ostal malo dolžan.

Ob tem uspehu pa kali človekovo zadovoljnost žalostno dejstvo, namreč, da je na žalost opaziti pri siršem krogu prebivalstva brezbriznost do naporov in nerazumevanje onih, ki hočejo s svojim kulturnim delovanjem dvigniti soljudi iz plehkosti. Zavedati bi se morali, da je treba tudi za svoje duhovno življenje malo bolj poskrbeti in doprinesiti temu cilju tudi kako žrtev, ki so jih drugače deležni drugi manj važni cilji.

Iz škof. lista krške školiije

Bralce „Koroške Kronike“ bodo gotovo zanimala nekatera sporočila, ki jih prinaša škofijski list za krško škofijo. Ta list vsebuje v številki z dne 28. januarja t. l. med drugim tudi tole:

1. V bodoče ne sme župnik več dovoliti pokopavati pretesno ob cerkvenem zidu. Cerkevno zidovje je večkrat vlažno in treba bi bilo odpeljati vlago, kar pa ovirajo grobovi, ki so popolnoma ob steni. Zato odreja škofijski ordinarijat, da morajo biti v bodoče grobovi vsaj en meter oddaljeni od cerkvene stene. — Da se zavaruje zidovje cerkve pred vlago, je tudi prepovedano saditi drevesa tesno ob cerkvenih stenah. Koder pa drevesa že rastejo ob cerkveni steni in so ta drevesa vzrok, da je zid vlažen in ako drevesa povzročajo senco v cerkvi, je treba ta drevesa odstraniti.

2. Tudi v naših krajih še deloma deluje cerkvena bratovščina, ki se imenuje „MIVA“ in ki nabira darove za misijone. Pomagala pa bo po potrebi in po razpoložljivih sredstvih omenjena bratovščina tudi doma, ako se bo pokazala potreba, da dobi dušni pastir za izvrševanje svoje službe kolo ali motor. Za misijonske dežele, kjer so včasih razdalje izredno velike, pa ima misijonar na razpolago komaj volovsko vprego, bo poizkušala nuditi s svojimi prispevki bratovščina možnost potovanja z letali. Misijonar, ki se bo mogel posluževati letala, bo mogel opraviti in obhoditi desetkrat toliko kakor pa sedaj brez vsakih primernih prevoznih sredstev. — Ako bi se torej oglasila ta bratovščina in bo kazala tudi svoje filme, naj bi duhovniki take prireditve ne samo dovolili, ampak vernikom tudi priporočili in naj bi dovolili tudi prirediti ob cerkvenih vratih za namene te bratovščine zbiranje denarnih darov.

3. Papež Pij X. je naročil, naj bi pristopali otroci čimprej k prvemu sv. obhajilu. Zato ukazujejo cerkveni predpisi prvo sv. obhajilo otrok vsaj v drugem šolskem letu. Zaradi medvojnih razmer pa se je izvrševanje tega določila nekako zavleklo do večje starosti otrok. Zato škofijski ordinarijat spet naroča, naj bi tako starši kakor tudi dušni pastirji spet bolj pazili na točno izvrševanje cerkvenih predpisov o prvem sv. obhajilu otrok.

Od sadja do žganja

Mogoče bo kdo rekel, da smo se nepozno spomnili na žganjekuho, ko je vendar čas žganja ali kuhanja žganja že davno minul. Prejeli pa smo od naših bralcev več pisem, kjer nam izražajo željo, naj jim o žganjekuhi kaj več napišemo. Važno pa je tudi, da o tem pišemo sedaj, ko šele vidimo, koliko sadja in sadnih odpadkov nam je preteklo jesen propadlo in koliko sadja je ostalo neizrabljenega, ker ga pač nismo znali pravilno uporabiti. — Nikakor nočeno zagovarjati pridobivanje žganja iz dobrega in zdravega sadja, ki ga moremo drugače koristneje uporabiti. Saj je pri nas na Koroškem še mnogo premalo poznano sušenje sadja in uživanje sušenega sadja. Tudi nočemo zagovarjati uživanje žganja, zlasti ne v preobilni meri, ker pomeni to zastrupljanje našega naroda.

Moramo pa kljub temu reči, da bi mogli ravno s pravilno napravo žganja vnovčiti in torej gospodarsko uporabiti še velike količine slabega sadja, velike količine ostankov sadja pri napravi sadnega mošta in pa velike količine raznih sadežev, ki jih moremo skoraj brezplačno dobiti predvsem po naših gozdovih in ki sedaj tam v veliki meri propadajo.

Pretekla leta so nam pokazala, kako veliko ceno ima žganje; te cene danes sicer žganje nima več, vendar pa moremo potom žganja vnovčiti zlasti slabe vrste sadja še danes in bomo mogli to verjetno tudi v bodočnosti mnogo boljše kakor pa s prodajo slabega sadja. Razen tega moremo s spremembo slabega sadja v žganje to slabo sadje nekako konzervirati, ga ohraniti in žganje prodamo takrat, ko je cena najboljše.

Žganje je razredčeni alkohol

Stavni deli žganja, ki ga dobimo iz raznih vrst sadja z žganjem ali kuhanjem, je predvsem alkohol. Razen tega pa so bistveni deli žganja še razna eterična olja in takozvana patočna olja, to so primesi, ki dajejo žganju dober ali slab vonj in okus in dajejo žganju poseben značaj ter tudi znatno vplivajo na ceno žganja. Zato je važno, da pri napravi žganja poizkušamo odstraniti snovi, ki dajejo žganju slab vonj in okus, poizkušajmo pa obdržati v žganju nasprotno snovi, ki izboljšujejo okus žganja.

Bistvo naprave žganja obstoja v tem, da z destilacijo ali prehlapevanjem ločimo lažje hlapljive tekočine od težje hlapljivih tekočin. Lažje hlapljiva tekočina je alkohol, ki vre pri 78 stop. C, težje hlapljiva tekočina pa je voda, ki vre pri 100 stop. C. — Prehlapevanje ali destiliranje alkohola od vode se izvrši v posebnih napravah, katerih bistveni del je kotel, v katerem segrevamo zmečkano ali zdrobljeno oziroma zmleto sadje. Drugi bistveni del naprave za kuhanje žganja je hladilnik, kjer se zgoščujejo alkoholni hlapi, ki prihajajo iz kotla v hladilnik po posebni zvezni cevi.

Žganje iz sadja

Kot surovino ali material, iz katerega moremo pridobivati žganje, uporabljamo one rastlinske sadeže, ki vsebujejo sladkor ali škrob. Škrob vsebuje krompir in vse vrste žita, iz teh rastlin oziroma sadežev pridobivajo špirit. Za nas pa je važno pridobivanje žganja iz sadežev, ki vsebujejo sladkor. Pri tem računamo, da dobimo iz 1 kg sladkorja v sadju približno pol litra čistega, to je 100 odstotnega alkohola.

Najvažnejše naše surovine za pridobivanje žganja so:

1. **Jabolka**; vsebuje okrog 10% sladkorja. Jabolčni sladki sok vsebuje malo več sladkorja, ker odpadejo lupine in koščičasti del. Gniloba znatno znižuje odstotek sladkorja v sadju.

2. **Hruške**; vsebujejo tudi okrog 10% sladkorja. Ako so hruške zmečkane, to ne znižuje odstotka sladkorja in tudi ne vpliva na žganje samo.

3. **Češnje in slive**; popolnoma zrele slive, ki so ob peclju že malo nagubane, vsebujejo 10 do 12% sladkorja. Ako vsled dežja slive razpokajo, rade gnijejo in jih moramo čimprej v kadi zmečkati, ali kakor pravimo, namočiti, ker

jim gniloba znižuje odstotek sladkorja.

4. **Češnje**; drobne, necepljene češnje vsebujejo več sladkorja — in sicer 10 do 15% — kot pa požlahtnjene vrste češenj.

5. **Razni sadeži**: marelice vsebujejo 9 do 14% sladkorja, breskve 7 do 10%, črni trn 6 do 8%, ribez in kosmulja 6 do 8%, borovnice 5%, maline in kupine 5%, brusnice največ 2%, jerebika 6%, črni bezeg 5%, brinje 7%, suho sadje okrog 30%, korenine encijana 14%.

6. **Sadne tropine**, ki nam ostanejo pri prešanju sadja; te dajejo dobro žganje predvsem, ako nismo dolivali pri prešanju vode. Vsebujejo približno 2 do 3% sladkorja.

Kaj je namaka?

Sadje za pridobivanje žganja najprej zmeljemo, zmečkamo ali stolčemo, da nastane nekako enotna masa sadnega mesa, sadnega soka in sadnih pečk oziroma koščic. To zmleto, zmečkano ali stolčeno maso imenujemo namako (Maische). Ako sadja ne bi zmečkali ali zmeli, bi sladkor le nepopolno in slabo prevrel v alkohol in vrenje je ze-

lo neenotno, mnogo sadja pri tem še segnijo, kar povzroča spet izgubo sladkorja in tako tudi alkohola. Zato ni pravilno, da sadje ali pa tudi sadne tropine namečemo kar v kad in jih tam pustimo, da začne sladkor vreti.

Sadje in sadne tropine, ki ostanejo pri prešanju sadja, meljemo s posebnimi mlini, ako teh nimamo, zadostuje, da sadje stolčemo z lesenim tolkačem. Zelo priporočljivo je, da pri koščičastem sadju zdrobimo tudi koščice, ker dajejo jedra žganju grenki mandljev okus, ki zvišuje ceno žganja. — Nezrelo sadje pustimo čim dalje časa ležati, da dozori in ga šele nato zmeljemo. Zgodnje sadje, razno jagodičevje in mehko sadje pustimo čim dalje na drevju oziroma na grmovju, da bolj dozori, ko pa to sadje in jagodičevje oberemo, ga takoj zmeljemo oziroma zmečkamo. — Tudi pozno sadje, ki ga hočemo predelati v žganje, pustimo čim dalje na drevju in ko ga otresemo, ga pustimo še v malih kupih, kjer naj še dozori.

Vrenje namake

V zmlemem sadju povzročijo nato gli-

Za gospodarsko obnovo Evrope sta potrebni dve bistveni spremembi

Vodja uprave za gospodarsko sodelovanje, Paul Hoffman, je izjavil, da sta potrebni dve veliki spremembi, če hočemo doseči, da se postavi zahodna Evropa gospodarsko na lastne noge. Ti dve spremembi se morata izvršiti na obeh straneh Atlantika. Združene države morajo spremeniti svoje tarife in uvažati letno še za 2500 milijonov dolarjev blaga iz Evrope. Evropa mora odstraniti kartelizacijo, ki loči tržišča, namesto, da bi jih razširjala. Združene države uvažajo sedaj blaga za 7000 milijonov dolarjev letno. Sedaj morajo povečati nakupe in spremeniti svoje staromodne pojme o tarifih, ki izvirajo iz dobe pred letom 1914.

Na tej strani Atlantika se mora spremeniti še bolj zapleteno in globoko ukoreninjeno zadržanje. Mnogi poslovni evropski ljudje gredo po bolj lagodni poti in ločijo tržišča, namesto da bi mislili na to, kako bi jih čim bolj razširili. Namesto, da tekmujejo med seboj, se združujejo v kartele. Namesto, da bi se borili za boljši promet z manjšim dobičkom, se borijo za manjši promet z večjim dobičkom.

Po Hoffmanovem mnenju je popolnoma nemogoče, da bi se Evropa trajno sama preskrbovala in da bi Evropejci prišli do primerne življenjske ravni, če

270 milijonov potrošnikov v zahodni Evropi ne bo tvorilo enotnega gospodarskega področja.

Če bo prišlo do te gospodarske skupnosti, se bodo razmere tako spremenile, da bodo mogli ljudje živeti dostojno in svobodno. Na ta način postane zapadna Evropa lahko gospodarsko tako močna, da se je ne bo upal napasti noben diktator.

NOVO OVČJE PLEME

Na peti živinorejski razstavi v Chicagu je vzbudilo veliko zanimanje novo ovčje plemo, ki je poznano pod imenom Montadalo. Ovca tega plemena je uspeh sedemnajstletnega križanja med plemenoma Cheviot in Columbia, ki sta tipično ameriška. Po zunanosti sliči novo plemo cheviotskemu, vsekakor pa je debelejša in težje, lobanjo ima manjšo in nima nobenega čopka dlak nad očmi. Izredna pridobitev volne in mesa je značilna pri tem plemenu: povprečno odpade 5.4 do 5.8 kg dolge volne na vsako žival, medtem ko zaklano Montadale jagnje od 4 in pol mesecev lahko da povprečno 38.25 kg mesa prve vrste. Torej je mogoče prodajati Montadale jagnjeta še predno nastopi poletna vročina, ki škoduje, kot je znano, odebelitvi teh živali. Pri 12 mesecih vsekakor tehta Montadale jagnje okoli 56 kg.

ve kvasivke takozvano vrenje, to je pretvarjanje sladkorja v alkohol. Glive kvasivke so že na sadju in v zraku, od koder pridejo v zmleto sadje. Vrenje je najugodnejše, ako dodamo glive kvasivke, ki jih naročimo pri kmetijskih poskusnih postajah.

Za vrenje je potrebna primerna temperatura, najugodnejša je toplota od 15 do 18 stop. C. Višja toplota (25 do 30 stop. C) povzroča sicer bolj živahno vrenje, vendar pa pri tej toploti glivice kvasivke že odmirajo in more nastati poleg alkoholnega vrenja še očetno vrenje, to vse pa vpliva na izgubo alkohola.

Z vrenjem hočemo doseči čim hitrejšo spremembo vsega sladkorja v zmlemem sadju, v ostankih pri prešanju sadja ali tudi v moštu v alkohol. Najprimernejše posode, v katere damo zmleto sadje ali sadne tropine, so sodi, ki imajo vrata za izpaznitev prevrele mase. Sodi so priporočljivi zlasti takrat, ako ne žgemo takoj, ko je vrenje končano, ampak šele pozimi ali celo spomladi. Z uporabo sodov dosežemo namreč, da ne uha-ja alkohol in da se ta ne začne pretvarjati v očetno kislino. — Pri primerni toploti je vrenje končano približno v 4 do 5 tednih.

Ako pa žgemo prevrelo maso takoj ko prevre, uporabljamo za vrenje navadno lesene posode, kadi. Važno pri tem je, da skrbimo za čim večjo snago, za pravilno in enakomerno toploto in pa, da kmalu po končanem vrenju začnemo z žganjem. Samo škodovali bi pravilnemu vrenju, ako bi namako navlažili ali ji dolili vodo.

Iz kotla v hladilnik

Prevrelo maso segrevamo v kotlu in izparevamo tako alkohol. Čim širši in čim nižji je kotel, tem boljše je izparevanje. V visokih in ozkih kotlih je izparevanje bolj počasno. Najboljši so torej kotli, ki imajo široko dno, ki je malo vdolbljeno navznoter. Stranske stene naj bodo nizke in pokončne. — Zgoraj preide kotel v vrat, ki naj bo čim širši. Na vrat poveznemo kapo, ki zapira nato kotel. Kapo naj bo precej visoka in prostorna, da se tako že v njej zgostijo razne mastne kisline in druge snovi, za katere ne želimo, da pridejo v hladilnik in tako v žganje.

Iz kape vodijo do hladilnika zvezne cevi, ki najboljše učinkujejo, ako so precej široke in se od kape proti hladilniku malo dvigajo.

Zelo važen sestavni del naprave za kuhanje žganja je hladilnik. Ta deluje seveda najboljše, ako stalno doteka do njega sveža voda in se nato dviga ob hladilniku navzgor. — Vsekakor pa poizkušajmo urediti dotok hladne vode tako, da ta pritoka po dovodni cevi na dno kadi, v kateri je hladilnik.

Priprave za kuhanje žganja so najboljše, ako so iz bakra. — Delo pri kuhanju žganja je sicer enostavno, zah- teva pa velike pazljivosti in natančnosti, ako hočemo dobiti dobro žganje. Pravočasno moramo začetek žganja prijaviti pristojni finančni oblasti in z delom začnimo takoj ob določenem času, da ne bomo po nepotrebnem plačevali visokih pristojbin. Pred začetkom kuhanja vse dele naprave temeljito očistimo s sodo in toplo vodo. Ako tega ne napravimo, dobi prvo izhlapeli alkohol neprijeten okus, ki ga ne moremo več odstraniti.

Kotel napolnimo z zmletim in prevrelim sadjem ali tudi prevrelim moštom le do dve tretjine, največ do tri četrtine, ker bi se drugače zgodilo, da pri žganju prevre namaka (Maische) in preide v kapo in odvodne cevi. Ako bi se to le zgodilo, moramo takoj prenehati s kurjenjem in moramo očistiti kapo ter odvodne cevi ter s kuhanjem pričeti znova, drugače bomo dobili žganje z zažganim okusom. — Kurjenje pri kuhanju mora biti ves čas popolnoma enakomerno in ne premočno, to je eden prvih predpogojev, ako hočemo dobiti dobro žganje.

Da se namaka ne prižge (prismodi), dosežemo s tem, da zakurimo, nato pa mešamo namako v kotlu, dokler ne doseže skoraj vrelišče in šele nato nadenemo kapo in zvežemo s hladilnikom. — Moremo prižganje preprečiti tudi s tem, da damo na dno kotla, približno tri prste na visoko, narezljano slamo. — Kuhanje je končano, ko izhlapela tekočina ne vsebuje več alkohola; spoznamo pa to po barvi, vonju in okusu.

Gorski polnoljarmeniki

na pasada

INDUSTRIA

CELOVEC - KLAGENFURT
Karfreitstraße 17 - Tel. 38-9-21

AVSTRALIJA PRICAKUJE LETOS 200.000 NASELJENCEV

Novi avstralski minister za priseljavanje, Holt, je izjavil, da je pripravljena Avstralija letos sprejeti 200.000 nase-ljencev. Avstralija je pristala na to, da sprejme do konca junija 110.000 begun- cev in do konca leta nadaljnjih 27.000.

ZA
Busta 1950

VILLACHER

Doppel-Malz-Bier

KOT
posebno pivo
OD 22. JANUARJA NAPREJ

Zdravilnost ogljikovih kopeli

V mnogih zdraviliščih in kopališčih so bolnikom na razpolago takozvane ogljikove kopeli, ki so lahko naravne ali pa umetne. Vse slatine vsebujejo poleg drugih sestavnih delov v glavnem ogljikovo kislino, ki je vezana na razne rudnine ali pa je prosta. Zato najdemo po vseh slovanskih deželah kraje z imenom „Slatina“, kar pomeni, da so v dotičnih krajih izvirk slatine, to je, rudninske vode, nasičene z ogljikovo kislino. Taki studenci ali izvirk so navadno hladni, medtem ko imenujemo kraje s toplo mineralno vodo „Toplice“.

Poleg naravnih ogljikovih kopeli imamo tudi umetne. Doma si jih lahko pripravimo na ta način, da vržemo v kad nekaj jedilne sode in med kopanjem prilivamo še male količine razredčene kisline. Močnejši učinek pa imajo kopeli, ki jim ogljikovo kislino napeljavajo po tomo posebne aparature in pod točno določenim pritiskom iz velikih želez. cilindrov, napolnjenih z ogljikovo kislino, kakor jih vidimo pri točlicah piva. S takšnimi napravami lahko poljubno spreminjamo količino in pritisk ogljikove kisline, kar je pri naravnih ogljikovih kopelih nemogoče.

Učinek ogljikove kopeli je odvisen od količinske vsebine ogljikove kisline, kakor tudi od toplote vode in trajanja kopeli same. Akoravno so naravne ogljikove kopeli navadno bolj priljubljene in to radi raznih naravnih rudninskih snovi, ki jih vsebujejo poleg ogljikove kisline, — so vendar umetne kopeli radi omenjenih aparatov bolj učinkovite, ker so ponavadi dosti močnejše na vsebini ogljikove kisline ter se dajo točno regulirati.

Bolniki, ki sede v takih kopelih, bodo kmalu lahko opazili, da so posejani z

majnimi mehurčki ogljikove kisline, ki se svetijo na koži kot biseri. Ti mehurčki dražijo kožo, kar spoznamo po končani kopeli na pordeli koži. Pod vplivom ogljikove kisline so se namreč razširile tiste majhne kožne žilice, ki jih imenujemo kapilare. S tem je doseženo, da je izstopila kri iz notranjih organov in na ta način razbremenila srce, ki začne utripati počasneje, toda krepkeje. Kopalec začuti prijetno toplino po celem telesu, akoravno je toplota ogljikove kopeli navadno nižja od običajne. Začasno je tudi krvni pritisk nekoliko znižan, izločevanje seči (urina) pa zvišano.

Katerim bolnikom bo zdravnik predpisal ogljikove kopeli? V prvi vrsti tistim, ki boleajo na srcu, ki pa ne kažejo še znakov težke narave kot je težko dihanje pri najmanjšem premikanju, vodenika ali zatečena jetra. Ravnotako so ogljikove kopeli neprimarne in tudi škodljive pri ljudeh z jako visokim krvnim pritiskom, pri tuberkulozi, pri raku in drugih hiralnih boleznih.

Izvrstno pa delujejo ogljikove kopeli pri lahkih srčnih napakah in okvarah srčne mišice, ki ima še dovolj rezervne moči, nadalje pri srčnih težkočah živčnega izvora, pri protinu (Gicht) in skrnini (revmatizmu) ter končno pri živčno oslabeledih, ki ne prenašajo drugih vodnih procedur in tudi ne vročih, še manj pa hladnih kopeli. Občutno draženje kože vpliva na celotni krvni obtok kakor lahka masaža.

Mnogo je nervoznih ljudi, ki jim edinele ogljikova kopel zamore pomiriti razburkane živce. Ljudje, ki jim nobeno zdravilo ne more privabiti spanja, postanejo po taki kopeli pomirjeni in zaspijo trdno kot zdravi ljudje. Je pa tudi nekaj takih, ki sicer enako trpe na sla-

bih živcih, a jih ogljikova kopel ne pomiri, temveč — nasprotno — vznemiri. Taki bolniki prenašajo spet takozvane vodne procedure z drgnjenjem in polivanjem ter menjajoče se prhe mnogo prijetnejše. Zato bo zdravnik, ki predpisuje razne kopeli in procedure, odredil posameznim bolnikom le po 2 do 3 kopeli od početka in šele po ugotovljenem uspehu oziroma počutku bo dovolil bolniku, da dovrši celo serijo ogljikovih kopeli, ki znaša navadno okoli 12 do 15 kopeli.

Ako bolnik prenaša ogljikove kopeli, jih vendar ne sme jemati vsak dan, temveč mora imeti vsak tretji dan počitek. Pri bolj občutljivih pa bo zdravnik predpisal ogljikove kopeli vsak drugi dan, pri nekterih celo samo po dve kopeli na teden.

Kakor pri vsaki kopeli, tako je tudi pri ogljikovi glavno pravilo naravnati temperaturo tako, da se bolnik počuti prijetno in ugodno. Nikdar pa ne pustimo bolnika v kopeli, ki jo občuti on prevročo ali prehladno, akoravno je morda zdravnik predpisal nekoliko drugače! Isto pravilo velja tudi za ogljikove kopeli, ki jim zdravnik navadno predpiše temperaturo od približno 23 stopinj Celzija. Temperaturo bo čez nekaj časa kopalni mojster mogoče za malenkost zvišal ali pa znižal, kakor bo pokazalo ugodje bolnika. Le na ta način bo bolnik zadel pravo toploto kopeli.

Navadno traja ogljikova kopel 10 do 20 minut, pri prvih dveh do treh kopelih tudi bolj kratko. Kajti tudi glede trajanja kopeli se moramo ravnati po zdravstvenem stanju bolnika in po njegovem ugodju, kar o prenaša ogljikove kopeli. Zato je najbolje, da vsako nadaljno kopel podaljšamo za par minut, dokler ne pridemo na predpisanih deset oziroma dvajset minut.

Po vsaki ogljikovi kopeli mora bolnik počivati na pripravljeni postelji, ki naj bo vedno v bližini kopalnice. Tam naj počiva vsaj pol ure, ako mogoče, pa celo uro. Ta počitek je ravno tolikega pomena za njegovo živčevje in srce kot je ogljikova kopel sama!

G. Feick

Celovec - Klagenfurt, Salmstraße 7
Telefon 1486

Male sobne peči
Kotli za poljske kuhinje
Zajemalke in lopate
Pušnice iz rdeče in sive zlitine

STEKLO, KI SE NE RAZBIJE

V Ameriki so izgotovili nov tip nezdrobljivega stekla, ki ga uporabljajo kot vetrobran za avtomobile. To steklo je zelo rahlo, zeleno-sinje barve in omeji v veliki meri eno izmed največjih neprijetnosti za šoferja; refleksna svetloba zasleplja šoferjev pogled, kar zelo utruja njegove oči. Steklo, ki vsrka do devno 15% infrardečih žarkov sonca, omili svetlobne žarke, ki ranijo šoferjeve oči ter izločuje nasprotje med refleksno lučjo in sencjo.

KOLIKO LJUDI JE NA ZEMLJI?

Danes ja na zemlji približno 2 milijardi 326 milijonov ljudi. Število rojstev v zadnjih 20 letih je povsod narastlo. Na Daljnem Vzhodu je to število narastlo od 30 na 40 na tisoč oseb, v Evropi pa od 15 na 25 na tisoč oseb. V Ameriki so rojstva narastla na 25 na tisoč oseb. V mnogih deželah, v katerih je bilo prebivalstvo v nazadovanju, prevladujejo rojstva nad številom smrtnih primerov. Tako n. pr. v Franciji in Veliki Britaniji.

Umrljivost je na svetu danes nižja kakor v preteklosti. Najmanjša je na Nizozemskem, sledijo pa Noveška, Danska, Švedska, Kanada, Nova Zelandija, Avstralija in Združene države.

CVETLICE IN MODA

V Veliki Britaniji prihajajo letos kot ženski nakit v modo spet cvetlice. Na nekem nedavnem cvetličnem prazniku so ugotovili, da je mogoče nositi rože k vsaki obleki. Vendar pa morajo ženske paziti, da so rože v skladu z barvo njihovih oblek in da ne kvarijo linije družabnih toalet. Trenutno je moda nositi v gumbnici dva prekrižana nageljna, ki izgledata kakor en sam velik cvet, ali pa vrtnice ali orhideje.

Popoldne se nosijo rože samo na prsih, zvečer pa se jih da lahko tudi med lase ali na čevlji, pa tudi mesto uhanov in zapestnic se jih lahko nosi.

NOVO JUGOSLOVANSKO PRISTANIŠČE

Jugoslovanska vlada bo zgradila trgovsko pristanišče, ki bo dovolj globoko za pristajanje največjih potniških ladij. Kakor poroča Tanjug, bo pristanišče severno od Splita. Nove železniške proge bodo vezale novo pristanišče z vsemi jugoslovanskimi važnimi industrijskimi središči. Ko bo dograjeno, ga bodo rabili izključno samo za potniški promet.

PURANI SE MNOZIJO

Po zaslugi cele vrste poizkusov križanja čislanih plemen, ki so jih napravili specialisti pri ameriškem kmetijskem ministrstvu, se je posrečilo vzgojiti novo vrsto puranov z malimi kostmi in zelo mesnatih, kar je v veliko korist pri reji teh živali; namesto prejšnjih devetih mesecev reje, zadostuje sedaj le sedem, kar zmanjša izdatke na krmi in naravno tudi njih nabavno ceno. Uspehi, ki so bili doseženi pri reji te perutnine, dajo upati, da se bo doba reje še zmanjšala tako, da bodo prišli purani že po pet in pol mesecih reje na trg.

LONDONSKI TAKSIJI POVEZANI Z RADIJEM

V kratkem bodo londonski taksijski stalni zvezi s svojo centralo, od koder jih bodo lahko s pomočjo radia pošiljali tja, kjer bodo potrebni. Praktično so stvar izvedle šele nekatere zasebne družbe, v kratkem pa bodo razširili z obremenjenjem policije ta sistem na vse taksijske angleške prestolnice.

Na ta način bo postal promet s taksijski živahnejši in bodo vkljub temu prihranili več pogonskega kuriva, ker bodo zmanjšali število prevoženih kilometrov. Do sedaj so namreč taksijski krožili počasi po mestu in čakali tako na goste. Posebna značilnost radijskih aparatov za taksijske je v tem, da jih šoferji lahko uporabljajo, ne da bi odvrnili oči od ceste in od normalnega šoferskega dela. Oddajnik in sprejemnik sta pod sedanjem šoferja, mikrofoni in zvočniki pa sta vdelana v opremno ploščo.

Napovedala je današnje dogodke...

Zadnjič nam je dopisnik iz Rinkol nekako šaljiivo napisal, naj mu povemo, kaj bo prineslo novo leto. Vzeli pa smo zadevo bolj resno kakor si je najbrž mislil to naš dopisnik. Obrnili smo se na znanca ob Vrbskem jezeru, ker smo slišali, da so tam živeli stari ljudje, ki so nekako napovedali dogodke današnjih dni. Res smo dobili iz kraja nad jezerom od našega stalnega dopisnika pismo, ki ga v izvlečku prinašamo tudi bralcem „Kronike“. Vsega pa seveda ne moremo priobčiti, nekatere napovedi so samo za nas. Kdo bo pa še naročal časopise, ako bi že takoj sedaj ob začetku leta natančno povedali, kaj se bo vse zgodilo do prihodnjega novega leta.

Takole piše naš dopisnik (moramo povedati, da je dopisnica):

„Takoj, ko je pismošča odšel, sem vzela Vaše pismo in ga dvakrat prebrala, nisem mogla takoj verjeti, da res hočete objaviti to, kar je pripovedovala naša stara, slepa Mica, ki je dočakala starost 92 let, je pa kljub svoji slepoti gledala v bodočnost.

Dolgo je že od tega, kar je stara Mica umrla, gotovo je minulo že petdeset let, bila sem še skoraj otrok, vendar pa se še natančno spominjam, kaj nam je pripovedovala.

„Prišli bodo čudni časi,“ je začela pripovedovati, „jaz jih ne bom več doživela, vi pa jih boste dočakali. Tedaj bo letel voz sam brez konja po cesti, tekkel pa bo kot sam vrag, da se ga boš ustrašil. Ljudje se bodo vozili po zraku, ves svet pa bo prepleten z žico. Takrat bo eden govoril v Beljaku, drugi bo govoril v Celovcu pa se bosta kljub temu razumela in zgovorila.“

Mi otroci smo vsi kar z enim glasom zaklicali: „Mica, vi ste že stari, vi ste neumni in ne veste, kaj govorite.“

Mica pa se ni dala prav nič zmotiti, nekaj časa je bila tiho, nato pa je nadaljevala:

„Ženske si bodo lase strigle in hlače bodo nosile, iz vsake hiše in tudi iz vsake koče bo gospa prišla in takrat bodo hudi časi na svetu.“

Pride pa tudi čas, ko ne bo več treba koscem kositi, prišel bo železni mož in bo vse pokosil.“

Spomnila sem se teh besed stare Mice, ko se je peljala prvič motorna kosilnica preko našega travnika; videla sem „železnega moža,“ kako je kosil.

Stara Mica pa je pripovedovala še naprej:

„Ko boste vse to videli in vse to doživljali, tedaj vedite, da se bližajo hudi časi. Takrat bo začel vladati čisto preprost človek. V začetku bo imel srečo, vse dežele, druga za drugo bodo prišle pod njegovo oblast. On pa bo hotel vladati brez Boga in proti Bogu in se bo sam boga delal. Kdor bo takrat z njim, temu se bo dobro godilo, gorje pa onim, ki bodo proti njemu. Velika stiska bo takrat na svetu, strašni boji bodo nastali pa tudi brez bojev bo veliko mrtvih. Veliko število ljudi pa bo trpelo po ječah mnogo let. Nazadnje pa bo le ta samozvanec čisto poražen in čisto pokončan.“

Ko vam že pripovedujem o napovedih stare Mice, ki je umrla nekako pred pol stoletjem, hočemo napisati še napovedi, ki so zapisane v knjigah stare vedeževalke Sibile, ki je živela menda pred več kot dvatisoč leti. V teh knjigah beremo med drugim:

„... in bodo prišli skupaj štirje pa se nikakor ne bodo mogli sporazumeti. Nato pa bo nastala silna vojna, ki pa bo trajala samo sedem dni. Ta vojna pa bo strašna kakor jo še ne pomni svet. Veliko ljudi bo pokončanih, le pravični bodo ostali, bodo pa pokončani oni, ki so proti Bogu. V nekaterih deželah pa bo pred tistim časom tako, da bodo nekateri hodili okrog in poizkusili najti berača, da bi zamenjala obleko.“

Potem pa bo tudi te velike stiske konec in zavladata bosta mir in sreča.“

To so torej napovedi za bodoče, je pa vsakemu prepuščeno, da v te napovedi veruje ali pa tudi ne in si jih vsak lahko po svoje razlaga. Mi smo jih le napisali, da bi ugodili onim, ki pravijo, naj jim povemo bodočnost. — Naše mnenje pa je, da lepo počakajmo, kaj nam bo čas prinesel, nič preveč ne preišlujmo, kaj nam bodočnost prinese, lepo „delajmo, in veseli bodimo, pa pustimo, naj vrabci po svoje čvrlijo naprej,“ kakor pravi Don Bosco. — Tekom dogodkov bo pa tako vse jasno.

KOKSLES

VELETRGOVINA

FRANZ SAGAISCHEK

CELOVEC - KLAGENFURT - Stauderhaus, telefon 21-71

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

VELINJA VES

Predpusni čas je že tu, zato ni čudno, če svatujemo tudi pri nas in rad bi bralcem „Kronike“ na kratko opisal svatbo Nani Krušič, p. d. Rupijeve Nani iz Velinje vesi št. 9 z Aleksijem Kropivnik, p. d. Svederčevim Lekšijem iz Moščenice.

Bilo je dne 15. januarja, krasen zimski dan je bil in zaneslo me je v Velinjo ves. Od daleč že zaslišim vrskanje; kaj to pomeni? Takoj pa sem zvedel, da se Rupijeva Nani udaja. Ko sem prišel do vasi, je ravno pripeljal botrico luštni Toni, ki zna tako izvrstno vriskati; botrica — rjušenca — pa je bila Pomočeva mama iz Bilčova. Pri Rupiju je bilo vse živo, zbirali so se svatje, ki so se kmalu napotili proti cerkvi sv. Petra v Velinji vesi. Tam sta si Nani in Lekše obljubila vedno ljubezen in zvestobo.

Temno je že skoraj bilo, ko so bili cerkveni obredi končani. Nisem bil sicer povabljen, toda nič niso zamerili, ko sem se tudi jaz uvrstil med svate; že med potjo do Rupijevega doma nam je prinesel Toni dva litra kuhanega vina nasproti. Tudi jaz sem ga dobil poln kozarec, moral sem popiti do dna, saj pa je tudi bilo hladno in nas je vino ravno prav razgrela, ko smo prišli do doma. Tam nas je že čakala pripravljena gostinja in strežniki so imeli mnogo posla, da so vse znosili na mizo. Zlasti nevestin bratranec, Meharjev Lekši, se je pri tem dobro izkazal; pa ni mislil le na jedi, še kam drugam je pogledal. Ima pa tudi prav, saj bo moral premišljati, kako bi materi odvzel naporno gospodinjsko delo.

Komaj smo pojedli juho, že so se pripravljali k prvemu raju. Prva pride seveda na vrsto „rjušenca“, to je krstna botrica. Vlogo „camarja“ je imel Toni, ni čudo, da je bil zato močno zaposlen. Kar res se je utrudil, ko je peljal na raj vse tri botrice, nevestine in ženine. Vsi drugi smo morali stati medtem ob strani, čakali smo, da se prvi raj konča in kar same so se nam že vzdigovale pete, ko je pri poskočni godbi plesal Toni zadnji raj z nevesto. Plesalko sem imel medtem že zbrano, zavriskal sem in plesala sva, da se mi je na levem podplatju (moram povedati, da je bil že preje malo načet) napravila luknja. Vesele je bilo vedno živahnejše in proti jutru so plesali vsi strici in botrici, še ženinov oče, ki šteje že 75 let, je pri rajanju skoraj posekal mladi rod. Vsi so bili židane volje, prav posebej seveda še nevesta in pa ženin, ki je dobil ženo, da smo mu jo skoraj zavidali.

Ob jutranjem svitu smo se razhajali, godeci s polno denarnico, svatje s praznimi žepi, jaz pa z luknjo v čevlju. Le-

po je pa le bilo na svatovanju pri Rupijevih v Velinji vesi. Bog živi novoporočenca in jima daj obilo blagoslova!

RINKOLE

Smo že spet par tednov v novem letu, kaj nam bo neki prineslo? Morda bi nam časniki in pa radio-napovedovalci vedeli kaj več povedati, ko nam včasih še marsikaj drugega tudi v naprej povedo.

Z lanskim letom smo bili še kar zadovoljni, zdravje se nas je še dosti dobro držalo, edinost in sloga ter lep mir so vladali v naši vasi in to je pač velika sreča in pravi blagoslov božji.

Mihej Šadjak, naš priljubljeni organist, nas je zapustil. Prevzel je službo organista in cerkovnika v Šmihelu pri Pliberku. Želimo, da bi tudi tam s tako vestnostjo, vnemo, pridnostjo in požrtvovalnostjo opravljal svojo službo kakor pri nas in to v zadovoljstvo faranov in v čast božjo.

Hribernikova mati so nevarno zboleli. Naj jim ljubi Bog lajša bolečine in trpljenje ter kmalu podeli spet ljubo zdravje.

V poročilu iz Šmihela smo brali, da so nas gospod župnik pohvalili, ker je imela naša mala vasica toliko sv. obhajil. Se pa imamo za to predvsem kar gospodu župniku zahvaliti, ker so se tolikokrat potrudili k nam, četudi smo pet kilometrov oddaljeni od fare. Bog jim povrni ves njihov trud in ohrani še mnogo let pri zdravju!

Snega smo tudi dobili ravno za potrebo, ne vemo ali nam je bil dan tudi po kakšnem načrtu oz. planu ali pa je prišel najbrž kar od zgoraj.

Moramo se potožiti, da je č. g. Vinko Zaletel „zbežal“ od nas tja gori v središče Roža v št. Jakob in Podgorje. Res ne vemo, kaj smo se mu zamerili, da je kar brez našega pristanka odšel od nas. Bog bodi z Vami in ne pozabite nas. Kadar pa bo razpisana župnija v Rinkolah, se pa le potrudite, mi Vas imamo tako radi, da Vas bomo kar za prosta povišali, pa še kake draginjske doklade Vam bomo dali. To pa kar brez nadaljnega, ne tako kakor v Celovcu, kjer so morali nekateri zaradi noveletne draginjske doklade po ulicah razgrajati in promet ovirati. Vam tega ne bo treba.

Kaj delamo sedaj v zimskem času pri nas, bo gotovo zanimalo bralce „Koroške Kronike“. Metle delamo in fižol prebiramo, včasih pa malo zadržljivo vmes.

VOGRČE

Moramo poročati, da je bilo pred kratkim pri nas zborovanje ki ga je priredila okrajna kmetijska zbornica. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. Sli-

šali smo marsikaj zanimivega, o lepih plemenskih živalih, o različnih kmetijskih modernih napravah, o krmljenju in snaženju živine in še mnogo drugega.

Svetovali so nam, naj si vsi oni, ki še nimajo urejenih gnojišč in kjer bi bilo potrebno popraviti hleve, to uredijo letos in drugo leto. Za vse to je mogoče dobiti prispevek iz kreditov Marshallove pomoči za obnovo Evrope.

Med razgovorom po predavanju so poslušalci stavili več vprašanj, med drugim tudi n. pr. zakaj nam mesarji diktirajo cene za živino. Ali nima deželna kmetijska zbornica kot naša stanovska zastopnica pravice do protiakrepov? Odgovor je bil: „Ne!“ — Vprašali smo tudi, zakaj so cene mesu tako visoke in kako to, da je mogoče dobiti pri mesarjih večinoma le meso od zadnjega dela živali, katero meso je seveda dražje. Zanimivo je, kam pride meso, ki naj bi bilo cenejše.

Priporočali so nam tudi res koristno zavarovanje proti toči in proti požaru. To zavarovanje naj bi pa bilo dosti visoko, da pri morebitni nesreči niso izplačila prenizka.

OTOŽ PRI ŠT. ILJU

Otož nad šumečo Dravo je majhna vas, zato pa se zgodi pri nas le redko kaj novega. Zato pa nam tudi ne more nikdo zameriti, da se le redko oglasimo.

Minulo leto smo imeli kar tri poroke. Prva je bila Neži Vrablova, ki je rekla: „Pravijo, da se je treba v bližini močiti“ in si je res kar v sosednji vasi izbrala ženina, Hanzija Košarjevega, mehanika. Postavila sta si že v Krivi Vrbi lep dom in vsa vesela pričakuje, kaj jima prinese to leto. — Drugi je bil Vavžerjev Štinej in tretja pa je bila Vavžerjeva Mici, ki se je poročila na Kostanje. In sedaj je Vavžerjev oče ves vesel, da ima vse otroke dobro preskrbljene. Pač pa se je pri tem prav temeljito olajšala njegova denarnica, kar pa mu ne kali veselja pri sreči otrok. Vsem novo poročenim želimo obilo sreče in blagoslova božjega. — Hvala Bogu, v preteklem letu ni zašla smrt k nam; moramo pa potožiti, da tudi rojstev ni bilo.

ČRGOVIČE

Naša vas leži pač bolj v senčnem kraju; sonce ji nekako vzame hrib Svete Katarine. Veliko na boljšem so naši sosedje iz Šmihela ali Strpne vesi. Zato se pa ti najbrž tudi večkrat oglasijo v naši „Kroniki“. Pa tudi mi smo toliko trdni, da se ne pustimo kar tako potlačiti.

Marsikdo bo vprašal, kaj je ravno zdaj v najhujši zimi zbudilo Črgovičane iz dolgega zimskega spanja? Na to vprašanje ali skoraj uganko nam da odgovor ena zadnjih števil „Kor. Kronike“. „Prelepo poje katarinski zvon, denar pa bo njegov patron.“ smo že skladali pesem, ko smo pri naši krvavo „pridelani“ elektriki prebirali o namerah našega preč. g. župnika.

Saj smo vendar v cerkev in hrib Sv. Katarine nekako zaljubljeni. Zato so pa tudi skozi vsa pretekla desetletja naši

cerkveni ključarji vestno skrbeli za zunanjo in notranjo lepšavo naše cerkve in dekleta so z ljubeznijo venčale cerkev za vse praznike naše „podfare“.

Tudi šmihelskega žeganja se samo nekako za silo držimo, drugače pa bolj slovesno praznujemo katarinsko žeganje, ker nam je to pač nekako bolj pri sreju in bolj domače.

Naša zavetnica sv. Katarina nam je to zvestobo tudi poplačala skozi vso preteklost. Tudi lansko leto smo srečno pospravili poljske pridelke in sedaj pač lahko povemo vsem, da je bila letina precej dobra in da bomo kar lahko pričakali prihodnjo žetev.

Pa povrnimo se spet k zvonu: ponosni bomo, če se bo res kmalu zopet oglašil Katarinski zvon, ki ga bodo mogli slišati naši sosedje daleč naokrog.

Lahko bomo takrat pozabili na vse tovarniške sirene, ki jih moramo sedaj poslušati. Zato res z veseljem pričakujemo dneve, ko nam bo zvon zapel in nam bo naznanjal pred in po vsakodnevnem delu zopet angelovo češčenje. Prispevali bomo zato z veseljem vsak po možnosti, ko nas bo gospod župnik k temu povabil. Kar bo pa še zmanjkalo, bomo pa prosili pri sosednjih farah, da bomo mogli nabaviti zvon, ki bo velik, kot si ga vsi želijo.

CELOVEC

Ob novem letu navadno prinašajo časopisi razne številčne podatke iz raznih krajev. Zato je prav, da vemo tudi nekaj števil o našem glavnem mestu.

Celovec je štel ob začetku novega leta 65.008 prebivalcev. Med temi je bilo odraslih (preko 18 let starih) 49.686, število mladine v starosti od 12 do 18 let je 3.862, število otrok v starosti od 6 do 12 let je 5.810, število otrok od starosti od 3 do 6 let je 2.734 in število otrok v starosti do treh let je 2.915.

Zanimivo je, koliko so prebivalci Celovca v preteklem letu porabili mesa. V Celovcu so zaklali v preteklem letu 470 bikov in mlade goveje živine v skupni teži 141.163 kg. Nanalje 865 volov v teži 265.406 kg, 1902 kravi v teži 397.703 kg, 2.356 telet in telic v skupni teži 279.975 kg, 7.033 svinj v teži 485.713 kg, 585 ovc v teži 13.173 kg, 232 konj v teži 47.228 kg in 92 koz ter kozličev v teži 645 kg.

Na vsakega prebivalca v Celovcu bi prišlo nekako malo manj kakor 26 kg žive teže mesa; mesa je pa bilo seveda v resnici mnogo manj. Spet pa se ta številka še poveča, če računamo, da je poleg omenjenega števila živine nezakonito pa tudi zakonito prišlo še veliko mesa in mesnih izdelkov iz cele Koroške v Celovec. Tudi ni v gornjih številkah vpoštevana perutnina, ki so jo zlasti mnogo porabili v gostilnah. Niso tudi ne vpoštevani domači zakoli, ki so dosegli v mestu Celovcu skupno živo težo 66.535 kg (in sicer 803 svinj, 8 goved, 26 telet in ena ovca).

Seveda je bila največja potrošnja mesa ob praznikih, predvsem ob božičnih (Nadaljevanje na 8. strani)

Karel Mauser:

Mrtev rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

10.

Foltejeva roka je zdrsnila na Mojčine kite.

„Mokra boš, Mojca. Lahko noč.“

Obrnil se je in kakor pijan omahnil nazaj za vogal. K Pečniku ta večer ni mogel iti.

Legli so pri Podlipniku ta večer zgođaj. Podlipnik skoraj ni imel besede. Koj po molitvi je odšel leč.

Foltej je utonil na dvor. Dež ga je prijetno ohladil. Tema je bila gosta, prav novemberska.

Nato je po stopnicah odšel v naizbo. Tišina, ki je ležala nad celo hišo, ga je ogradila. Še Pečnikova Greti je bila nekje daleč.

V tem trenutku si je zaželel samo enega: ponižnega in vdanega Mojčinega žobarenja. Spoznanje, ki mu je udarilo nasproti ob očetovih besedah, ga je napravilo tako majhnega, tako šibkega, da bi mogel kakor otrok leči v zibel.

Pečnikova Greti je preveč Podlipnikova.

Napravljen je sedel na posteljo, se s hrptom naslonil na zid in s sklenjenimi rokami strmel v temo.

Še dežja ni slišal, ki je žalostno pel v žlebu. V prazni zibeli so ležale Podlipnikove besede:

Zapomni si, za Podlipnike ni hujšega na svetu, kakor mrtev rod.

Veliko rdeče srce na zibeli je molčalo.

„Srca nam manjka,“ je bruhnilo iz Folteja. „Samo srca.“ Nato je zagrebel obraz v blazino in mislil na mater in na Greti.

ČETRTO POGLAVJE

Da se je Podlipnikov Foltej čudno spremenil, je prva opazila Pečnikova. Včasih se je kar nekam zagledal in nobene besede ni več spravila iz njega.

Pogovor z očetom ga je vrgel iz miru, v katerem je vse doslej živel. Nikoli do očetovega pogovora mu ni prišlo na misel, da je rana Podlipnikovega grunta globoko pri koreninah. Žinjal je pač, da očeta nekaj grize, toda krivdo za to je zvrčal na ljudi. Tisto zavoljo Motnikovega Hanzeja so pogrevali, kadar je le tako naneslo. Čudnega nič, da je Podlipnika to žgalo.

Zdaj, ko se je oče razgovoril, je Foltej pritpal do dna. Strah in bolečina Podlipnikovega grunta izvirata iz temelja.

Zibel v Podlipnikovi hiši je onemela.

Foltej v prvi zanesenosti na to ni mislil. Ljubezen do Pečnikove Greti je rasla z njim s prvim fantovskim prebujenjem. Podlipnik je znal usmerjati njegovo pot, znal ga je ograditi. Sam je nazadnje prišel do prepričanja, da je za Podlipnikovo hišo samo Pečnikova. Vendar to prepričanje ni zraslo iz njega, očetove vaje so mu pokazale pot v Čajno. Počasi je prišlo vse drugo.

Očetove odkrite besede in zibel v naizbi so zdaj zamajale vse, kar se je Folteju zdelo, da je v njem že ustaljeno.

Podlipnikovi so mrtev rod. Resen, v Folteju še živi, toda kdo more reči, da bo zibel v naizbi pri Podlipniku sploh še kdaj stekla. In če ne?

Kaj naj počne Podlipnikov rod? Čaka naj na svoji bogatiji in umira. Kakor na smrt ranjena žival, ki se s poslednjimi močmi zavleče v goščo in še tuliti ne upa, da ne izda svoje oslabilosti.

Nikoli do očetovega razgovora ni prišlo Folteju na misel, da sta pri Pečniku samo dva. Greti in Mihej. Zdaj, ko je tudi vanj rinil očetov strah, so se mu odpirale oči. Kako to, da sta samo Podlipnikov in Pečnikov rod tako šibka? Je to že umiranje? Je to že presita kri?

Foltej ne more iz teh misli. Odriva jih od sebe pa se kar naprej povračajo. In

Foltej je v njih kakor muha v močni pajčevini.

Zibel v Foltejevi naizbi je umita. Nalšač za to je prinesel vodo v naizbo. Rože so oživele in veliko rdeče srce je zasijalo kakor v novem upanju. Vendar je Folteju skoraj žal, da ni zibeli pustil v podstrešju. Vsak večer se mu je zdelo, da iz zibeli govori bolečina Podlipnikovega rodu.

Za Podlipnike ni hujšega na svetu kakor mrtev rod. In v teh nočeh, ko je že naletaval sneg in ni bilo več daleč do božiča, je v Podlipnikovem zrasla obupana želja:

Zakaj ni Podlipnikov rod živ kakor Kočarjev? Bajtarski je pa šumi kakor poln čebelnjak. Podlipnikov pa je kakor prazna hiša, ki so ji sneli še okna.

Na svetega Ambroža dan se sneg ni več obotavljal. Osul se je, da Foltej z dvora in ni mogel videti niti bistrisrke cerkve na griču. Sivina je legla prav do tal in iz sivine se je sukal sneg tako na gosto, da so te bolele oči, če si predolgo gledal to vrtenje.

Vlak, ki je piskal nekje pri Čajni, se je Folteju zazdel na smrt potrč človek, ki se je iz samega obupa zagnal skozi snežni vrvež proti Blačam.

Zima.

(Dalje prihodnjic)

(Nadaljevanje s 7. strani)
in velikonočnih praznikov. — V splošnem je bila preskrba z mesom lansko leto v Celovcu razmeroma dobra, le nad visokimi cenami so se — po našem mnenju popolnoma upravičeno — pritoževali Celovčani. Res je skoraj nerazumljivo, kako je mogoče, da urad za cene odobri tako visoke cene mesa, ker je gotovo razlika med nakupno ceno živine in med cenami za meso prevelika.

Radio Celovec

SOBOTA, 4. februarja:
9.00—9.30 Pregled svetovnega tiska. — Glasba.
NEDELJA, 5. februarja:
7.15—7.30 Jutranji glasbeni pozdrav.
13.30—14.00 Polurna oddaja: „Pust, pust, krivih ust.“ Sodelujejo pevci in godci iz St. Lenarta pri Sedmih studencih.
PONEDELJEK, 6. februarja:
9.00—9.30 Zanimivosti. — Pouk slovenščine. — Glasba.
TOREK, 7. februarja:
9.00—9.30 Poročila. — Predavanje za gospodarje. — Jutranja glasba.
SREDA, 8. februarja:
9.00—9.30 Poročila. — Predavanje za gospodinje. — Glasba.
ČETRTEK, 9. februarja:
15.00—15.30 Slovenske narodne pesmi.
PETEK, 10. februarja:
9.00—9.30 Poročila. — Zdravniško predavanje. — Glasba.

Radio London

Poročila in komentarji v slovenščini in srbo-hrvaščini.

(Oddaja vsak dan na kratkih valovih: 19 m, 25 m, 31 m, 41 m in 49 m ter deloma na srednjem valu 339 m)

6.45—7.15: poročila in koment. v srbo-hrv.
14.45—15.00: poročila in koment. v srbo-hrv.
18.15—18.30: poročila in koment. v srbo-hrv.
20.45—21.15: poročila in koment. v srbo-hrv.
21.15—21.30: poročila in komentarji v sloven.
22.45—23.15: poročila in koment. v srbo-hrv

MALI OGLAS

Gospodinjsko pomočnico, sužno, pošteno, vajeno kuhanja, staro 18—25 let, iščem s 1. februarjem. Stalna služba! — Ponudbe poslati na: Fam. PLIHAL, p. Lienz, Osttir., Peggetz No. 18. 537

Najboljše
modno blago
in perilo

Primer

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

Vest iz Primorske:

Nova maša v Dolini pri Trstu

Gotovo bo bralce „Koroške Kronike“, ki jo tudi pri nas radi prebiramo, zanimalo, kako živimo pri nas. Iz dopisa bodo spoznali, da imamo tudi mi podobne skrbi in podobne vesele dogodke kakor oni na Koroškem.

Na novega leta dan je v župniji Dolina pri Trstu zapel novo sv. mašo slovenski salezijanec, novomašnik č. g. Anton Cvetko.

G. novomašnik je doma iz Martinjaka, majhne vasi na Notranjskem, blizu znamenitega presihajočega jezera. Novomašnik je dovršil gimnazijo v Ljubljani, bogoslovje pa v Turinu in Padovi v Italiji. V novomašnika pa je bil posvečen 4. decembra 1949 v Belluno na Juž. Tirolskem. Voja vihra je tudi njega zadrževala, da ni mogel redno vršiti svojih študijev.

V zgodnjih jutranjih urah na novega leta dan so Dolinski zvonovi z veselim pritrtovanjem naznanjali redko slovesnost. Vse je bilo na nogah, staro in mlado, iz bližnje in daljne okolice. Celo iz daljnih italijanskih mest, Rima in Turina, je prišlo veliko novomašnikovih znancev in prijateljev. Že prejšnji večer je pozdravil g. novomašnika domači g. župnik, mladina in pevski zbor pa sta tako lepo zapela tisto staro pa vendar vedno znova zaželeno: „Novomašnik bod pozdravljen“. Na dan primicije, je stopil novomašnik v spremstvu svojih duhovnih sobratov pred cerkvena vrata, kjer ga je pozdravilo 40 ministrantov. Izročili so mu novomašni križ, znak njegovega bodočega dela; belo oblečena dekleta pa so posula pred njega bele rože.

V novomašnem govoru je č. g. Vidmar, njegov sobrat, v jedrnatih besedah orisal poslanstvo duhovnika. „Duhovnik je vzet iz ljudstva in je poslan nazaj med ljudi. V vseh časih, posebno pa še v sedanjih, ki so polni idejne zmede in preizkušnje, stoji ljudstvu ob strani, ga dviguje, ga tolaži in krepi v vseh stiskah ter kaže pravo pot duševnega in telesnega napredka.“ Med govorom je dal g. novomašnik vsem navzočim svoj prvi blagoslov, ki je šel tudi preko mej na vse njegove znance in prijatelje.

Popoldanski govor, ki ga je imel salezijanec č. g. dr. Blatnik, ravnatelj Kalistovih katakomb v Rimu, je lepo zaključil to slovesnost. Govornik je govoril o velikem duhovniku in namestniku Kristusovem na zemlji, svetem očetu, o

njegovi ljubezni do vseh vernikov, zlasti pa do trpečih.

Lep je bil ta praznik, prav za začetek novega svetega leta. Vsem bo ostal v spominu, zlasti pa nam faranom iz Doline.

Tekstilije

Max Wager

manufakturno blago

Beljak - Villach

Dravski most - Draubrück

Menjalnica volne

Gledališče

Začetek predstav ob 20.00

4. febr.: Piskrovez. Opereta.
5. febr.: Figarova svatba. Opera.
6. febr.: Kinopredstava.
7. febr.: Figarova svatba. Red B.
8. febr.: Piskrovez. Zaključena predstava za delavstvo.
9. febr.: Figarova svatba. Red C.
10. febr.: Vse stoji na glavi. Pustna burka. Izven.
11. febr.: Figarova svatba.
12. febr.: Piskrovez.

Vaši otroci
se radi posladkajo?

Seveda, to delajo ja vsi. Toda vedno kaj kupovati pride predrago. Cenejše je, če napravimo doma kaj dobrega. — To je lahko, kajti na vsakem zavojčku König-pecilnega praška in König-vanilijevega sladkorja upodobljeni recepti omogočijo vsaki gospodinj gotovo in ceneno izdelavo različnih slaščic, tort in pogač z zanesljivim König-pecilnim praškom.

König
BACKPULVER

Dodelitev živil
za 63. dodelitveno dobo.

Vsi potrošniki (tudi na dodatne nakaznice) dobijo na živilske nakaznice za 63. dodelitveno dobo na posamezne odrezke one količine in one vrste živil, ki so na teh odrezkih označene.

Razen tega dobijo potrošniki še:

Sladkorja: po 600 gramov za vse skupine starosti na odrezka 13 in 14 živilskih nakaznic, ki imata natisnjeno oznako „Zucker“ (sladkor).

Mesa: po 50 gramov na odrezke živilskih nakaznic z oznako „Fleisch“ (meso) 1/E, 2/E, 3/E, 4/E, 1/Jgd, 2/Jgd, 3/Jgd in 4/Jgd. — Po 100 gramov na odrezka živilskih nakaznic z oznako „Fleisch“ (meso) 1/Kls in 2/Klst.

Maščob: po 100 gramov na odrezke živilskih nakaznic z oznako „Fett“ (maščoba) 9/E, 10/E, 11/E, 12/E, 9/Jgd, 10/Jgd, 11/Jgd, 12/Jgd, 9/K, 10/K, 11/K in 12/K. — Po 150 gramov maščob na

Priložnostna prodaja

Dobra volna v vseh barvah
Najboljša BOUCLE in ANGORA volna
v specialni trgovini volne in sukanca

50 gr., S4.

Wollkönig

Celovec-Klagenfurt, Villacherstraße 16

Radio Schmidt

Prodaja - popravila
žarnice

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Klagenfurt

Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

odrezka I in II dodatne nakaznice za zaposleno mladino.

Naročilne listke za mleko naj potrošniki oddajo v začetku 63. dodelitvene dobe v poljudni prodajalni mleka.

Obroki polnomastnega (svezega) mleka so: za otroke do treh let dnevno po ¾ litra, za otroke od 3 do 12 let dnevno po ½ litra, za mladino od 12 do 18 let dnevno po ¼ litra, za noseče in doječe matere dnevno po ½ litra.

Ker so dobili prodajalci živil večjo količino sladkorja v kockah, smejo prodajalci zahtevati, da vzamejo potrošniki vsaj 60% sladkorja v kockah.

VEDNO VELIKA IZBIRA

ORIENTALSKIH IN PERZIJSKIH PREPROG.

na roko vzlanih in žametnih (velournih) preprog ter tekačev. Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane.

Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Dajemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese

DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH

TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 - 4447

Bačve, lake, emailje, laneni fičnež,
slikaeske in pleskaeske poteebščine

kupite naj-
bolje pri

PETER DE CILLIA
FELDKIRCHEN - Telefon 73

in pri podružnici:
Celovec-Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38